ԺԱ. ՏԱՐԻ 3259 (Ն. Տ.) 28 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1894 16 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1894 30 ՃԷՄԱԶԻԻԼ ԱԽՐ 1312 ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արժէք	150
»	Վեցամսեայ	»	75
»	Եռամսեայ	»	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	56
»	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ԱՌՏՆԻՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Գ.

Կին մը անգամ մը յաւ կը յայտնէր որ տկարութիւն ունէր ցանկալու գեղեցկութեան եւ ըստ բաւականի դրամ ունենալու, մինչ լաւ հագուելու եւ ըստ կարելւոյն վայելուչ երեւնալու։ Ցոժ բարեկիրթ տիկին մը պատասխանեց. «Ամէն կին պարտի ունենալ այդ ցանկութիւնը, քանզի ամէն խելահաս կին գիտէ գեղեցկութեան ազդեցութիւնը։ Չը փափաքիլ ֆիզիգապէս ըստ կարելւոյն վայելուչ երեւնալ, կարեւոր թերութիւն մ'է, եւ այն կինը որ յըջութեամբ չը նկատեր սոյն կէտն, եւ այն կարծիքն ունի թէ երեւոյթն ո՛ր եւ է կարեւորութիւն չունի, ցոյց կուտայ դատողութեան այնպիսի թերութիւն մը, որ բարոյական անշարժութեան կը մերձենայ»։

Այս դիտողութիւնն կրնայ ծայրայեղ ու անտեղի թուիլ մեզ, բայց եթէ ժողովրդեան մը բարոյականն ու առողջութիւն կախում ունին այն տուներէն յուր կը բնակին, կարեւոր է որ աղջիկները յիշեն թէ սխալ խնայողութիւն է կարծել թէ ո՛ր եւ է հագուստ անյարմար չէ տան համար։ Կրնայ կին մը գեղանի չըլլալ, բայց գրեթէ ամէն կին կրնայ իր հագուստին կապուտին հոգ տանելով՝ իր յանկուցիչ հանգամանքներն ի յայտ բերել, եւ կարժէ լինել ամենէն յանկուցիչ կինը, զոր ընտանեաց անդամները տեսած ըլլան երբէք։

Ամերիկայի մէջ կը ճանչնամ կին մը, որ զօրաւոր կամքի տէր է, եւ հիանալի գործնական կարողութիւններ ունի ընկերութիւնները կազմակերպելու ու վարելու, եւ գեղեցիկ երեւոյթ մ'ունի հասարակութեան առջեւ։ Բայց իր տան մէջ առաւօտուն անխնամ են իր մազերն ու իր հանդերձներն ալ համապատասխան են մազերուն։ Զարմանալի չէ որ շատ քիչ ազդեցութիւն ունի իր ընտանեաց վրայ, քանի որ իր երեւոյթը չը ներշնչեր նոյա յարգանք, ոչ ալ հաճոյք կը պատճառէ։ Բարոյական կարեւորութիւն մ'ունի մեզ ինչպէս այլոց համար վայելուչ հագուստը, ոչ ճոխ հագուստն, այլ վայելուչ հագուստը, որքան ալ պարզ լինի կտաւն, կոկիկութիւնն ու մաքրութիւնն է որ կարեւոր է աւելի քան ճոխութիւնն։

Կին մը կրնայ չունենալ վերոյիշեալ բարեկամիս պէս զօրաւոր կամք, բայց կրնայ առինքն գրաւել իր տան մէջ եղողներուն աչքերն իր շնորհալի ներկայութեամբն եւ հաճելի երեւոյթովն։

Արեւադարձի երկրաց մէկ թռչունն լաւ օրինակ մ'է հին գաղափարին կենաց շրջանակի մասին։ Երբ այս թռչուններն իրենց բոյները կը շինեն, մայր թռչունն բոյնին մէջ կը մեկուսանայ, եւ արու թռչունը պատ մը կը քաշէ իր շուրջը, միայն ծակ մը թողլով գագաթը, ուրկէ կրնայ բանտարկեալ թռչունը դուրս հանել իր կտուցն իր սնունդն ընդունելու իր ամուսին տիրոջմէն, որ ապահովաբար կը թռի մօտակայ ծիւղի մը վրայ։

Կար ժամանակ մը երբ կը կարծուէր թէ այնքան անպատշաճ է կնոջ համար իր տնական շրջանակէն դուրս ո՛ր եւ է խորհուրդ կամ հետաքրքրութիւն ունենալ, որքան այս արեւադարձի մայր թռչունին վարել կեանքն խաղասէր կարմրալանջի մը, որ կ'սաւառնի ուր եւ կամի եւ արտաքին աշխարհէն սնունդ եւ տեղեկութիւն բերելով իր բոյնը։ Մի քանի երկիրներու մէջ շատ կը վիճաբանին կնոջ շրջանակին ու իրաւանց վրայ։ Արեւադարձի թռչնոյն վարդապետութիւնն է որ կը պաշտպանեն, կինը պէտք է բացարձակապէս փակուի իր տնական պարտաւորութեանց մէջ, եւ որովհետեւ այր մարդէն ստորադաս է, պարտի գոհունակութեամբ ընդունիլ ինչ որ կը մատուցուի իրեն պատին ծակէն։

Բայց անցած է այն ժամանակը երբ որ եւ է մէկը կը նկատուէր յարմար դաստիարակ մը մանկանց։ Նոյն իսկ մեր մանկապարտէզները կը պահանջեն ամենէն աւելի զգուշութեամբ պատրաստուած վարժուհիներ։ Որովհետեւ սկսած ենք ըմբռնել թէ մեր անոնցմէ պահանջածը միայն դաս աւանդել չէ, այլ նկարագիրը կազմել։ Երբ տիկին Քէթի Ուիկկին ճիշդ սկսած էր մանուկներն ուսումնասիրել, իրեն հարցուցին թէ ինչ են ըստ իր կարծեաց մանկապարտէզի լաւագոյն վարժուհին լինելու համար պահանջուած յատկութիւնները։

Իր պատասխանն էր «Ս. Սէսիլիայի երաժշտութիւնն, Ռաֆայէլի սրուեստն, Քրոմուէլի վարչական կարողութիւնը, Սողոմոնի իմաստութիւնը, Մովսէսի խոնարհութիւնն եւ Յոբայ համբերութիւնը։» Եւ իր մէկ նոր գործին մէջ այդ հռչակաւոր գրագիտուհին կ'ըսէ. «Երկոտասան ամաց փորձառութիւնս մանկանց մէջ չէ բնաւ պակսեցուցած իմ գաղափար, ոչ ալ առաջնորդած գիս աւելորդ համարել այս յատկութիւններէն ո՛ր եւ է մին։ Ընդհակառակն այդ ցանկն աւելի ընդարձակել պիտի ուզէի եթէ հիմա գրէի զայն. եւ պիտի յաւելուի Ֆրանքլինի խոհեմութիւնը, Էտիսընի հնարիչ հանճարը, եւ վաղեմի թրուպատուրներուն պատրաստաբանական տաղանդը։»

Եթէ այսպիսի յատկութիւնք անհրաժեշտ են այն կնոջ, որ կ'առնձնէ մանկան կրթութիւնը քանի մը ժամ միայն օրուան մէջ, ի՜նչ պարտին լինել յատկութիւնքն մօր մը որոյ կեանքովն ու ամենօրեայ օրինակովը պիտի աճի մանուկն։

Կը կարօտի նա իր վարժարանական դաստիարակութեան, բայց միանգամայն կը կարօտի գործնական ծանօթութեանց. ինչպէս իր տանն ընծայել ազնուացուցիչ եւ բարոյացուցիչ վայր մը թէ բոլոր իրայնոց եւ թէ այցելուաց համար։ Կը հպարտանանք խորհելով թէ այնպիսի դարու մը մէջ կ'ապրինք, յորում կանայք այնքան նշանաւոր դեր մը կը գրաւեն գիտութեան ու գիտութեանց աշխարհին մէջ, եւ ինքզինքնին ցոյց տուած են այր մարդուն հաւասարը մտաւորապէս, եւ թէ այժմ գիտութեան բոլոր ասպարէզք բաց են նորա առջեւ։

Բայց ճշմարիտ կինը եթէ նոյն իսկ խօսի երկոտասանեակ լեզուներ, եւ բազմաթիւ տիտղոսներով պճնուած գիտուն մը լինի, երբ սէրը պակսի, պիտի մնայ թէ լեզուագէտ մը կամ գիտնական մ'է ինքն եւ միայն պիտի յիշէ թէ ինչպէս կրնայ կին մը լինիլ։

Տիկին Ալիս Փալմըր որ կրնայ հպարտութեամբ ցոյց տալ իր ասպարէզն իբր տեսչուհի Ուէլսլի հռչակաւոր վարժարանին եւ իբր ասպարէզն այլ նմանօրինակ բազմապատիկ գործունէութեան, այս վկայութիւնը կուտայ իր բնութեան յաւերժական կանացիութեան։ «Աւելի պատիւ կ'զգայի այն քանի մը գաւաթ անուշեղէններէն զոր յաջողեցայ պատրաստել անցեալ ամառ, քան այն բոլոր տիտղոսներէն ու պատիւներէն զորս շահած եմ մտաւոր աշխարհին մէջ։ Խոհարարութեան թերթի մը մէջ կարդացի թէ աւելի աղէկ պէտք է լաւ ընթրիք մը պատրաստելու քան թէ ֆրանսերէն կամ գերմաներէն սովրելու կամ ճառ մը գրելու համար։»

Թերեւս ծայրայեղ կարծիք մ'է այս, բայց գիտեմ որ կան շատ զօրաւոր ուղեղով կիներ, որք սովամահութեան պիտի մատնէին, եթէ ճաշ մը պատրաստելու համար միայն իրենց կարողութեան ստիպուէին ապաւինել։ Եւ քանի մը գիտական մարդիկ կը ճանչնամ որ օր մը բոլորովին անօթի մնացին, որովհետեւ տանտիկինը որ «վարդապետ փիլիսոփայութեան» էր եւ իր միտքը Ափրիկէի բազմաթանի ճճիներով լեցուած, մոռցած էր ճաշը պատրաստել տալ։ Եւ երբ իր հիւրերէն մին վեհանձնաբար գիտել տուաւ թէ հոգ չէր ճաշը չունենալը, քանի որ ամենքն ալ հացէ եւ կաթէ կախորժէին, տիկինը ստիպուեցաւ խոստովանիլ թէ բոլոր ունեցած հացերնին սեղանին վրայ գտնուածն էր միայն։ Խօսակցութիւնը դարձաւ բազմաթանիներու, բիւրատաններու, մարդակերպներու, սարդերու վրայ են. որք միտքը կը սնուցանէին թերեւս, բայց մարմնոյն պէտքերուն համար ունէին միայն խիստ չափաւոր քանակութիւն մը հացի ու կաթի։

Էմըրսըն կ'ըսէ. «Դաստիարակութիւնը պարտի այնքան ընդարձակ լինիլ՝ որքան ընդարձակ է մարդս։» Էմըրսըն կրնար յաւելուլ ինչ որ ծեր քարոզիչ մը ըսաւ անգամ մը իր քարոզին մէջ. «եւ մարդ ըսելով՝ կինն ալ ըսել կ'ուզեմ։» Կնոջ շրջանակը յայժ ընդարձակ է նոյն իսկ իր տնական կենաց նեղ կեդրոնին մէջ։

Այսօր դաստիարակեալ կինը կը խոստովանի թէ, թէեւ այս դարուս մէջ ազդեցութեան չքեղ պատեհութիւններ բացուած են իր առջեւ, սակայն իրեն համար չկայ ո՛ր եւ է զբաղում մը, որ այնքան վսեմ ըլլայ ինչպէս տան մը տնտեսութիւնը։ Տան մէջ կը տեսնէ այնքան փառաւոր կարելիութիւններ, այնպիսի պատեհութիւններ վսեմ գործունէութեան, անձնազոհութեան եւ ընդարձակ ազդեցութեան, նկարագրի ու խմացականութեան զարգացման, որ կրնայ իրաւամբ զարհուրիլ իր գործին ընդարձակութենէն եւ ո՛չ անձկութենէն։

Չկան քարեխառնութիւններ որ այնքան զանազան ըլլան, տաղանդներ՝ որ այնքան մեծ ըլլան, կրթութիւն՝ որ այնքան կատարեալ ըլլայ, որ տան մէջ չը գտնէ իր պատշաճ տեղն ու զարգացումը։ Կենաց եւ ո՛չ մէկ գիրքին կամ պաշտօնին մէջ պէտք կայ այնքան իմաստութեան եւ մշակութեան որքան տանտիկնոջ մը բարձր կոչման մէջ։

Տիպար տուն մը կազմելը առարկայ մ'է բարձրագոյն փառասիրութեան արժանի։

ՎԵՐՋ

ՄՈՒՇՏԱԿՆԵՐԸ

Անգլիացիները հրաշալի վաճառականներ են. երբեմն անանկ ուժի փորձեր կ'ընեն որ կը մոռցնեն քաղաքային անտեսութեան եւ աշխարհագրութեան բոլոր գաղափարները։ Ի սկզբան, անկարելի կ'երեւայ բացատրել թէ ինչպէս Լոնտոն եղած է մեծ ու միակ հրապարակը ուր կը ծախուին ու կը գնուին՝ աշխարհի ամեն կողմերէն ղրկուած մուշտակները։

Բաց ի սակաւաթիւ աղուէսներէ որք ամենամեծ խնամքով կը պահուին՝ անգործ գլեկատէրներու հայթայթելու համար որսորդութեան հաճոյքներ, Անգլիա չ'արտադրեր կենդանի մը որուն մորթը ամենափոքր արժէք ունենայ, միւս կողմէ, բրիտանական կղզիներուն կլիման չունի չափազանց ցուրտեր որք մարդիկը ստիպեն հագնելու Բեւեռային երկիրներու կենդանեաց մորթովը, ծմրան խստութիւններուն դէմ ինքզինքնին պաշտպանելու համար։ Այսպէս, մուշտակներու որսորդի արհեստը բոլորովին անծանօթ է Անգլիա եւ Լոնտոնի վայելչասէր տիկինները ընդհանրապէս շատ մեծ ճաշակ մը չեն յայտներ զարդարանքի այս սեռին նկատմամբ, բայց, ի չգոյէ վերջնական արտադրողներու եւ գնորդներու, Անգլիա տնկարան մըն է միջնորդներու որոնք անհաւատալի են յաճախորդ հրապուրելու եւ իրենց ձեռքն անցած ապրանքներէն պարկեշտ միջնորդչէք մը հանելու արուեստին մէջ։

Սիպերիաէն հասած սամուրենիները տուրք կը վճարեն Լոնտոնի գնահատիչ պատուիրակին՝ պճնելէ առաջ Ռուսիոյ վայելչագեղ տիկնանց վերարկուն. Քանատայի արծաթագոյն աղուէսները Ատլանտեանէն կ'անցնին եւ կ'երթան քանի մը օր անցունել Թէմզի ափերուն վրայ՝ դառնալէ առաջ ամերիկեան ցամաքը եւ ցուցադրուելէ առաջ Նիւ-Եորքի մեծ վաճառատուներուն ապակեփեղկերուն մէջ։ Կը հաւաստուի թէ անգլիացիները յաջողած են չահագործել թէ՛ Քամչատքայի խեղճ որսորդները եւ թէ Փեթերսպուրկի պերճասէր առատաձեռները։ Բայց ի՜նչ ճակատագրականութեամբ մը ամերիկացիներն ալ համակերպած են տուրք մը վճարելու, ուսկից դիւրաւ կրնային ազատ մնալ։ Ինչո՞ւ Նիւ-Եորքի վաճառականները Լոնտոն կ'երթան մեծ ծախքով հայթայթելու համար մուշտակներ զորս կրնային ուղղակի գնել Քանատայի որսորդներէն։ Այս միայն տուրքը զոր անգլիացիները յաջողած են դնել իրենց ամերիկացի զարմիկներուն վրայ, պատիւ կը բերէ բրիտանեան ճարտարամտութեան ու տոկունութեան։

* *

Այսօր, ոչ ոք մտքէն կ'անցունէ Ալպիոնի զաւկներուն ձեռքէն խլել մուշտակներուն մենաշնորհը։ Լայպցիկի, Նիժնի-Նովկորոտի եւ նոյն իսկ Իրպիդի տօնավաճառները այլ եւս միայն յարակից մասերն են Լոնտոնի հրապարակին։

Ամեն տարի, յունուար, մարտ, յունիս եւ հոկտեմբեր ամիսներուն Ֆրանսայի, Ռուսիոյ, Գերմանիոյ, Աւստրիոյ, Յունաստանի ամենէն կարեւոր մուշտակի գործարաններուն գործակալները կը հաւաքուին Լոնտոնի մէջ՝ անգլիացի միջնորդներուն ծախած մուշտակներն հանրային աճուրդով իրարմէ կորզելու համար։ Եռամսեայ այս վաճառումներ կ'երկարին տասնըհինգ օր եւ քանի մը հարիւր էջ պարունակող ստուար հատորներով կը ծանուցուին։ Ամեն տարի վաճառուող մուշտակներուն գինը ընդ ամենը հարիւր միլիոն ֆրանք կը հաշուի, եւ եթէ ի նկատ առնուի Լոնտոնի բանուորներուն տրուած վարձքերը, որք անհերքելի ճարպիկութիւն ունին մորթերը ձեռքով պատրաստելու արուեստին մէջ եւ այն չահերը զորս գրեթէ միայն վեց միջնորդներ կը գոյացունեն, կը հաստատուի թէ վաճառման այս գինին ամենամեծ մասը, փոխանակ օգտակար ըլլալու Սիպերիոյ, Քանատայի եւ Ասիոյ դաշտերու որսորդներուն, կը մնայ անգլիացիներուն ձեռքին մէջ։

* *

Ամեն երեք ամիսն անգամ մը Լոնտոնի մէջ բացուող աճուրդներուն, մուշտակի գինները նորաձեւութեան քմայքներէն կախում ունին։ Կզաքիսն, որ մինչեւ դարուս պաշտօնական մուշտակն էր եղած, վերջերս կատարելապէս ինկած էր։

Այս պարագային, զոր ժամանակով այնքան կը փնտռէին գինեալ ասպետները մրցահանդէսներու համար, այլ եւս գնորդ չէր գտներ։

Գրեթէ երկու տարի առաջ, խորհրդաւոր կարգախօս մը, որուն ուսկից առաջ գալը երեւան չելաւ, կզաքիսին համբաւը վերականգնեց Անգլիոյ հրապարակին վրայ. բայց միջնորդները անկարող եղան իրենց յաճախորդներուն պահանջմանց հասնիլ։ Քանատացիները շատոնց ձեռք քաշած էին որսալու երէ մը որուն մորթը այլ եւս մեծ շահեր չէր բերեր, եւ չինացիները յոգնած էին Եւրոպա զրկել ապրանք մը որուն վաճառման գինը փոխադրութեան ծախքերը չէր գոցեր։ ([illegible])

ՎԵՐՋԻ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Այս ո՜րքան ազնիւ է, Աստուած իմ, ինքնին խոնարհ եւ համեստ «Փունջի մը շուրջը»։

Քննադատութիւն կ'անձրեւէ այս շաբթու։ Սկսնակ բանաստեղծ ըլլալը յանցանք մ'է, եթէ կուզէք, բայց իմ աչքիս, կոյրն քննադատ չըլլալը երկու յանցանք է։

Մանկամարդ հեղինակուհի մը,—անունը տանք, Օր. Վերգինէ Գալճեան,—իր սիրին եւ հոգւոյն յատուկ պարզամտութեամբ հաճոյք մը զգացած է տպագրուած տեսնել իր խեղճ մը ոտանաւորները. եւ ահա՛ իր այս ներելի արարքը գրական սրբապղծութիւն մը կը համարուի եւ մեր ամենէն փայլուն քննադատները à plate couture կը հարուածեն խեղճ աղջիկը։ Եւ իրենց այս անբացատրելի փութկոտութեամբ կը մոռնան ամեն անոնք որոնք դեռ հաւատք ունին կոլոնտըրէյի ազնուականութեան վրայ։

Գրական քննադատութիւններուն օրինաւորութեան եւ օգտակարութեանը ամենէն աւելի համոզմամբ հաւատացողներէն մէկը կրնամ ըլլալ, սակայն պժգանք կազդեն ինծ այն քննադատութիւնները որոնք անաչառ եւ անկողմնակալ ըլլալու բնութիւնը չունին։

Դժբաղդաբար այս շաբթուանները այդ վերջիններէն էին։ Եւ ցաւս կը կրկնուի, հաւատացէք, երբ կը տեսնեմ թէ դատափետուող անձը այն սեռին կը պատկանի՝ որ տկար բայց գեղեցիկ ըլլալուն համար իսկ՝ աւելի յարգանքի եւ նուազ յարձակման ենթակայ պէտք է ըլլայ։

Օր. Գալճեանի «Փունջ»ը ուր կը գտնուին սիրուն հատուածներ, մէկէ աւելի քննադատելի կողմեր ունի, չեմ ուրանար. բայց զարմանալին հոն է որ Պարոն քննադատները անոր վերագրած են այնպիսի դիտաւորութիւններ որք այդ աղջկան մտքէն անգամ անցած չեն եւ կը տեսնուի թէ չեն կրնար ալ անցնիլ։

Աւասիկ ո՛ւր է որ այդ քննադատութիւնները քննադատելի ըլլալ կը սկսին։

Ցոկոր էֆ. Գուրգէն կրնայ յուռի գրականութեան դասատու մը եղած ըլլալ,—թէ այս ենթադրութիւն որքա՛ն ճշմարիտ է, իմ գործս չէ գիտնալ,—եւ Հրանտ Ասատուրի ու քննադատի մը մէջ կրնայ սեւ կատու մը անցած ըլլալ—այն ալ մեր գիտնալիք բանը չէ։ Բայց այդ «Փունջ»էն դուրս հանել այդ երկու ծանօթ անձնաւորութիւններու համար ո՛ր եւ է անհաճոյ հետեւութիւն՝ պարզապէս փափկանկատութեան դէմ մեղանչել է, երբ մանաւանդ բացորոշ կերպով կը տեսնուի թէ Օր. Գալճեան շատ պարկեշտ է այդքան հեռուները կարենալ երթալու համար։

Նախ այդ օրիորդը Գուրգէնի աշակերտուհի չէ եղած. այլ Ասքանազ էֆէնտիի, ինչպէս կ'իմանամ ուրեմն եթէ այդ ոտանաւորները համ հոտ չունին, յանցանքը «Գուրգէնեան խոհանոց»ինը չէ։

Իսկ Հրանտ Ասատուրի վրայ բառ մը իսկ չկայ այդ գրկոյկին մէջ. մասնաւոր եղած տողը խեղաթիւրուած է բոլորովին. դիւրին է հաստատել։ Պէտք է խոստովանիլ թէ Օր. Գալճեան գրական նոր դպրոցին աշակերտած չէ, եւ թէ իր ուսուցիչները չեն գիտցած բաւական ընել այն մտաւոր յատկութիւնները որոնցմով օրիորդը օժտուած է. սանք ամենքը կ'ընդունինք. բայց չենք հասկնար թէ ինչո՞ւ կը զոհեն զինքը այնպիսի բացէն տեսելութիւններու որոնց մէջ հեղինակուհին գործ չունի։

Պարոն քննադատները այս ինչ դպրոցը կամ այն ինչ ուսուցիչը քննադատելու համար պէտք եղած ոյժը եւ իրաւունքը ունին, հակառակը չենք ըսեր. բայց դժբաղդաբար մոռցած են թէ այդ իրենց պայքարին մէջ կը ցնդեն նաեւ տասնեւութ տարեկան աղջկան մը ամբողջ թարմ յոյսերը եւ այն վարդագոյն պատրանքները, զորս ուշադրութեան չառնելու համար՝ մարդ երբեք սրտին խորհուրդ հարցուցած ըլլալու չէ։

Օր. Գալճեանի գործը լեզուի եւ գաղափարներու կրկին տեսակէտով թերութիւններ ունենալէ հեռի չէ — ինչպէս ըսի — անաչառ ըլլանք. բայց երբ հեղինակուհին կ'ըսէ թէ՝

Արդ լինելով ես վստահ յոյժ,— Թէ չէ սա ծընունդ մտքի մ'աշխոյժ,— Մանկան մը պէս քայլեր դողդոջ,— Կուգամ ի բեմ սիրտ ի թընդոյ։

Պէտք է ընդունիլ այս իբրեւ խոստովանութիւն մը որ կանխաւ մեզ մը կէս առ կէս ներելի ընել կուտայ, երբ մանաւանդ զայն արտասանող շրթները գեղանի աղջկան մը կը պատկանին։ Յ. Ա.

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (48)

ՌԸՆԷ ՏԸ ԲՕՆ ԺԷ

ՄԱՐԳԱՐԻՏՆԵՐՈՒ ԳԵՏԸ

(ՉԱՅՄԻՔ—ՄԱՄՈՆԱԸ)

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՃԱՐՄԱՆ ՆԱՒԱՌԱՔԸ

«Իրաւ որ թէեւ բնաւ չէինք ուզեր խառնուիլ Թանգոնի ոստիկանութեան գործերուն, հետաքրքրութիւնն ու մարդասիրութիւնը յաղթեցին մեզի եւ թեւածակի հարուածով մը ուղղուեցայ հոն ուր անհետ եղած էր լուղորդը։ Ճիշդ մենէ երկու ըրկաչափ անդին ջուրին երեսն ելաւ։ Բայց անպիտանը կ'երեւայ թէ չէր ուզեր որսացուիլ։ Մինակ սըր Արթուր, որ Թէմզի Փրկանքի Ընկերութեան անդամ է, ստոյգ յամառեցաւ. ուսկից զատ ձուկի պէս կը լողայ։ Պարզապէս գլխիվայր ջուր նետուեցաւ, եւ երկու վայրկեան ետքը ետ կը բերէր փախստականը՝ մազի երկար հիւսքէն քաշելով զայն։ Մակոյկ հանած ատեն տեսայ որ ձեր մարդն էր, թէեւ նուաղած վիճակի մէջ։

—Ուրեմն հո՞ն է, ձեր մակոյկին մէջ։

—Այո, բայց ընդ հսկողութեամբ իմ մալաբարներուս, եւ ամրապէս կապուած, անանկ որ իր ծովամոյնի վիճակէն ելլալուն պէս բանտարկեալի կացութեան պիտի փոխանցի։

—Սիրելի՛ Բերքինս, սիրելի՛ Բերքինս։

Ուրախութենէն չէր կրնար ուրիշ խօսք մը ըսել։

—Օ՛ն, եկէք, այցելութիւն մը կը պարտիք իրեն, ըսաւ նաւապետը անոր թեւը մտնելով։

Խոշոր դատաւորը, որ հազիւ ծունկերուն վրայ կը կենար, հլութեամբ թողուց որ զինքը տանի մինչեւ նաւուն առաջայքը, զոր հետաքրքիրները կը լեցնէին եւ որուն մօտեցած էր մաքսախոյզին մակոյկը, եւ հոն, քիչ մը վերագտնելով իր արժանապատուութիւնը, տեղ բանալ տուաւ իրեն՝ ուզածին պէս դիտելու համար իր թշնամին։

Հաւատալը չէր գար իր երջանկութեան։

Բայց իրաւ Զուն էր որ պառկած էր մակոյկին յատակը։ Շնչահեղձութենէ կծկուած դիմագծերը աւելի կը տգեղցունէին զինքը։

—Լա՛ւ, պարոն նախագահ, ըսաւ սըր Արթուր, աւասիկ ձեր մարդասպանը։ Ի՞նչ կ'ըսէք։

—Ա՛հ, դուք շատ քաջ մարդիկ էք, պատասխանեց մխամօրէն, ազնուականին բազկացը մէջ նետուելով։

Երախտագիտութեան այս ցոյցը կատարելէն յետոյ, կանչեց իր ծառաները, Բերքինսին հետ իր կոնտոլան մտաւ, եւ երկու մակոյկները քով քովի ճամբայ ելան դէպ ի գործակալատունները։

Քառորդ ժամ ետքը, քարափին կը մօտենային, եւ Զու, միշտ նուաղած, սենեակ մը փոխադրուած էր, ուր անգլիացիները կը պահպանէին զայն, որպէսզի առտուն ոստիկանութեան վերատեսչին յանձնեն։

Գիշերը շատ առաջացած ըլլալով՝ Մէնկ չէր կրնար տուն դառնալ. մնաց որ ամենեւին չէր սրտմտած չհեռանալով այն մարդէն զոր գտնելու համար այնքան յոգնած էր։ Ուստի ընդունեց իր պաշտպաններուն առաջնորդութիւնը եւ կակուղ թիկնաթոռի մը մէջ տեղաւորուելուն պէս եւ խոշոր գաւաթ մը չերրիով կազդուրուելէն ետք, իր բարեկամէն քանի մը լրացուցիչ տեղեկութիւններ խնդրեց, վասնզի բոլոր այս դէպքերը որոց կը խառնուէր ինք, մեծապէս կը խռովէին իր ուղեղը։

—Աստուա՛ծ իմ, սիրելի մանտարէնս, պատասխանեց նաւապետը, պատմութիւնս երկար չպիտի ըլլայ։ Յաջորդ օրն այն օրուան ուր նամակս ընդունեցիք, Լատրոններուն դէմ արշաւանքը պատրաստուած էր. Էտկէ— ըսաւ, չէր կրնար մասնակցիլ. բայց ես միացայ անոր։ Շնորհիւ այն տեղեկութիւններուն զորս տուած էր խեղճ Բէյ-Հօն...

—Ա՛հ, այո, կախեալը։ Ահա բան մըն ալ որուն խելքս չի հասնիր։

—Ետքէն պիտի բացատրեմ ձեզի։ Շնորհիւ այն տեղեկութեանց, կրցանք յանկարծ ցամաք ելլել ի Լանկ-Մու, ուր չէին սպասեր մեզի։ Հաւատացէք որ բարեկամիս վրէժը լուծուեցաւ։ Երբ կղզիէն հեռացանք՝ ողջ մարդ մը չէր մնար հոն։ Կուսին մէջ չմեռնող բոլոր աւազակները մեր նաւերէն մէկը փոխադրուած էին։ Ա՛հ, աղէկ պաշտպանեցին ինքզինքնին։ Այս թշուառականներէն մէկը մեր աչքերուն առջեւ դաշունահար ըրաւ խեղճ աղջիկ մը որ օգնութեան կը կանչէր մեզի։ Տիկին Լիուի նախկին սպասուհին էր։

—Թուն-Սիէն անհետ եղա՞ւ, Վա՞րդը։

—Այո, նոյն ինքն։ Զուն վառ. Բինն յանձնած էր զայն. ճիւաղը մեռցուց աղջիկը որպէսզի մեր ձեռքը չանցնի։ Երբ Հօնկ-Քօնկ դարձանք, իմացանք թէ փոխարքան հաղորդած էր կառավարչին որ կը հաւանէր Լատրոններու արշաւանքին, եւ որովհետեւ նահանգին ոստիկանապետներէն լուր առած էր թէ Թայ-բինկները կը նահանջէին դէպ հիւսիս, իշխանը կը յաւելուր թէ բարւոք յարաբերութիւնները պահ մը իսկ չպիտի դադրէին դաշնակցութեան եւ իր կառավարութեան միջեւ։

—Ասոնք չէի գիտեր։ Իրաւ է որ քաղաքականութիւնը շատ չի զբաղեցներ զիս։

—Չէի մոռցած թէ ճիշդ յաջորդ օրն էր որ տեղի պիտի ունենար Սօլ-Պրոտէի եւ Ի-Թէի պատժիներուն գործադրումը։

—Եւ իմ՛նս։

—Ու ձերի՛նը։ Ուստի առանց ժամանակ կորսնցնելու ճամբայ ելայ, վերջին փորձ մըն ալ ընելու համար Ն. Բարձրութեան մօտ։ Ի Հօնան գտայ ձեր նամակը որ դժբախտաբար չէր ըսեր ձեզ ինչ ըլլալը. եւ ձեր մասին շատ մտահոգ՝ գործակալատուն դարձած պահուն էր որ···

—Իմ բարի՛ Բերքինս։

—Ընդունեցի մեր լուղորդը։ Մնացածը գիտէք։

—Ա՛հ, բարեկամս։ Ո՛րչափ երախտապարտ եմ։

Եւ, աչքերն արտասուալից, գէր մարդը նետուեցաւ մաքսախոյզին բազկացը մէջ։

Այս պատմութեան միջոցին, լոյսը ծագած էր եւ ծովամոյնը սթափած, շնորհիւ ընդունած ազդու դարմանին։

Երբ եղելութիւնն իմացաւ, եւ իր շուրջը ճանչցաւ իր անողոք թշնամիները, որք իրենց ձեռքին մէջ կը բռնէին զինքը, դիմագծերը սոսկալի ատելութիւն մը արտայայտեցին, բայց շուտով հասկցաւ թէ այնուհետեւ ամեն պայքար անօգուտ էր, յաղթուած էր ինք, եւ իր ցեղին մարդոցը յատուկ ճակատագրապաշտութեամբը համակերպեցաւ։

Ժամ մը ետքը, իշխանը իմացած էր Զուին կալանաւորումը, տիկին Լիու կ'իմացունէր իր աղջկանը եւ Ի-Թէին թէ ազատուած են, Լէնկի սպանիչը փակուած էր բանտի մը մէջ, ուսկից դուրս պիտի ելլէր միայն դատուելու համար, եւ եղեռնագործ ատենին մեծարոյ նախագահը հեշտօրէն կը բազմէր իր կոնտոլային բարձերուն վրայ մրմնջելով.

—Փա՛ռք քեզ Պուտտա։ Եւ քեզ ալ, սիրելի Բերքինս։ Վերջապէս չպիտի ընդունիմ պաշտօնի հարիւր հարուածները։ Ուրեմն նորէն պիտի գտնեմ իմ փոքր կենցաղս ա՛յնքան անուշ, ա՛յնքան անդորր։ Բայց ի՛նչ տարօրինակ արկած։ Կը փախնամ որ ստամոքսս երկար ատեն նեղուի։

Թ.

ՅԱՄՐ ՄԱՀԸ

Դիւրին է գուշակել թէ Զուի դատին քննութիւնը երկար չքշեց։

Մէնկ, որ ոչ նուազ անհամբեր էր վրէժ լուծելու այն շարք մը ստորնացումներուն համար զորս կը պարտէր նախկին [illegible], քան իբրեւ դատաւոր իր պատիւը վերահաստատելու, գործերն այնքան շուտ առաջ տարաւ որ ձերբակալումէն երեք օր ետքը, մարդասպանը դատարան կը ներկայանար։

Մեր ընթերցողներն անշուշտ կը յիշեն ունկնդրութեան սրահը ուր մտցուցինք զիրենք պատմութեան սկիզբը, ներկայ գտնուելու համար Սօլ-Պրոտէի եւ իր զարմիկին մարտիրոսութեանը։ Բազմութիւնը հիմակ աւելի հոծ էր քան առաջին դատին. երկու կարգ ոստիկաններ հազիւ կրնային զսպել զայն։

Երբ Զուն երեւցաւ պահապաններուն մէջտեղ որք կ'առաջնորդէին զայն երկաթէ շղթայով մը, ամբոխը զայրոյթի աղաղակներ արձակեց։

Այսպէսով կուզէր բողոքել այն ատելութեան դէմ զոր քանի մը շաբաթ առաջ տուած էր երկու անմեղներուն։ Բայց այս ցոյցեր բնաւ չխռովեցին թշուառականը։ Յառաջանալէ ետք այնքան շուտով որքան թոյլ կուտային իր առաջնորդները, բարձրացուցած եւ ակնարկը բոցարձակ, կեցած էր այն սանդուխին տակ որ ատեան կը տանէր։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 16/28 ԴԵԿՏ. 1894

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱ.—Մոնթերեան գործին առթիւ. Բովանդակ Ֆրանսա, ամեն խնդիր մոռցած, դեռ կը զբաղի մասնաւորապէս Տրէյֆիւսի խնդրով, որոյ դատապարտութեան պարագայից վրայ երէկ կը խօսէինք։ Այնքան աւելի անհնարին կ'երեւի այսպէս գործած ոճիրն որքան չունէր ո՛ և է չքմեղանք։ Սիրային յարաբերութեան մը պատճառաւ բերնէն խօսք մը փախցնող կամ թուղթ մը կորսնցնող, կամ իւր պատիւը փրկել կարծելով դրամ ճարելու համար ուրիշ անպատուութեան մը դիմող մարդու գործ չէր Տրէյֆիւսի գործածն։ Ինք ուսեալ, զարգացեալ, շնորհքով ընտանիքէ, բարեկեցիկ և ամուսնութեան մէջ երջանիկ այր մ'էր, որոյ առջեւ գեղածիծաղ ապագայ մը կար։ Ինչ շարժառիթ կրնար ունենալ՝ իւր հայրենեաց պաշտպանութեան համար կարեւոր դատուած գաղտնիքներ պարունակող թուղթ մը կամ թուղթեր օտար Տէրութեան մը (Գերմանիոյ) վաճառելու։ Իւր ընտանիք մինչեւ վերջը կը հաւատար իւր անմեղութեան, և վճռոյն արձակուած իրիկունն, ապահով ըլլալով թէ անպարտ տուն պիտի դառնար, սեղանին վրայ իւր տեղը դնել տուած էին։ Կառավարական Նախորդութեանց օրով, այսպիսի ոճիրի մը համար օրէնսդիր մարմինը մահու պատիժը ջնջած էր խաղաղութեան ժամանակ, օրուան վարչութեան ձեռքն ահեղ զէնք մը չտալու համար, և միանգամայն օտար Տէրութեանց հետ խնդիր չյարուցանելու համար։ Բայց 1870—71ի դէպքերէն ի վեր զգացումներն այնքան փոխուած են Ֆրանսայի մէջ որ ապահով կը թուի թէ Խորհրդարանը պիտի վերահաստատէ մահու պատիժն այն պարագայից համար ևս որով մեղանչած է Տրէյֆիւս։

Վերաքննութեան Դատը.—Նոր լոյսի մը նայելով, Տրէյֆիւս վերաքննութեան դիմած է։ Եթէ իւր վերաքննութիւն ընդունուի, պատերազմական երկրորդ ատեանը պիտի գումարուի դատը վերաքննելու համար լոկ ձեւական և օրինական թերութեանց մասին, ո՛չ թէ իրողութեանց մասին։ Բայց առաջին ատեանին իւր վճիռը միաձայնութեամբ արտասանած ըլլալով, ի Փարիզ չի կարծուիր որ վերաքննութիւնը նպաստաւոր ելք ունենայ դատապարտելոյն համար։

Աստիճանազրկութեան նշանակութիւնը.—Զինուորականներ բսեն թէ աստիճանազրկութեան պատիժը շատ աւելի ծանր է քան ցկեանս բերդարգելութիւնը։ Զինուորականի մը համար հաւասար է մահուան։ Ըստ կանոնաց, Տրէյֆիւս, հանդիսական համազգեստն հագած, պիտի տարուի զինուորական վարժարանին մեծ բակն, ուր ամբողջութեամբ շարուած պիտի ըլլան այն գունդն որուն կը պատկանէր և գումարտակները Փարիզի պահակազօր բանակին ամեն մասերէն։ Զօրապետ մը պիտի կենայ մէջտեղն, և պիտի հրամայէ դատապարտելին քարտուղարին կարդալ պատժապարտութեան վճիռն։ Այն ատեն զօրապետը պիտի բսէ ասոր. «Տրէյֆիւս Ալֆրէտ, դուք անարժան էք զէնք կրելու։ Ցանուն ֆրանսական ժողովրդին, ամեն աստիճաններէ կը զրկենք զձեզ։» Ասոր վրայ ենթասպայ մը մօտենալով դատապարտելոյն, պիտի քաշէ անոր սուրը, զոր մէջտեղէն պիտի կոտրէ ոտքի հարուածով մը և առջին նետէ. (այս նպատակաւ, սուրին առաջուց մէջտեղէն պզտիկ բարակցուցած կ'ըլլան։) Ապա պիտի խլէ հանէ պատուանշանները և իւր աստիճանը ցուցնող երիզները ու կոճակները։ Այս խեղճ վիճակին մէջ, չորս սուինակիր զինուորներու մէջ տեղ, դատապարտեալը պիտի պտտեցուի զօրաց բովանդակ շարքին առջեւէն անցնիլ, և ցմրուր քամել ստորնութեան ու գձձութեան բաժակն։ Ապա պիտի յանձնուի ոստիկաններուն՝ աքսորավայրը տարուելու համար. զի ա՛յլ եւս ֆրանսական բանակը չի ճանչնար այնպիսի անարժան մէկը։ Քաղաքային բանտէն (զի ո՛չ եւս զինուորական բանտին արժանի կը սեպուի) Տրէյֆիւս պիտի փոխադրուի Ռէ կղզին, և անկէ առաջին շոգենաւով ի Նոր Քալէտոնիա, ուպէս կը բացատրէինք երէկ։—Տրէյֆիւսի ինքնասպանութեան լուրն հերքուեցաւ։ Բայց եթէ կայ պարագայ մը ուր կրնար աւելի կամ նուազ արդարանալ ինքնասպանութիւնն, այն ալ Տրէյֆիւսի պարագան պէտք է ըլլայ։

ՌՈՒՍԻԱ.—Անցեալ հինգշաբթի, Կուրքօ զօրավարին Մարաջախտութեան բարձրանալուն առթիւ, Վարշաւայի պահակեան զօրաց բարձրաստիճան սպաներէն պատգամաւորութիւն մը անոր քով գնաց ի շնորհաւորութիւն։ Մարաջախտ Կուրքօ, ասոր վրայ ընդունելով շնորհաւորութիւնները, շնորհակալութիւն յայտնելէն ետքն, ըսաւ. «Այս վարձատրութիւն մանաւանդ թանկագին է ինձ համար. զի մեր երիտասարդ վեհապետ, զինուորական ամենաբարձր աստիճանը շնորհելով ինձ, որ անցեալ պատերազմէն ի վեր ողջ մնացած միակ զօրավարն եմ, ցոյց տուաւ թէ ո՛րքան կը գնահատէ պատերազմի դաշտին վրայ մատուցուած ծառայութիւններն։ Ինձ համար այս վարձատրութիւն նաեւ տխուր կողմ մ'ունի. զի հարկադրուած եմ վերջնապէս բաժնուիլ բանակէն ու ձեզմէ։ Տասն և մէկ տարիէ ի վեր որ աստ կը գտնուիմ ի գլուխ Վարշաւայի շրջանակին զօրաց, ջանացած եմ ինձ վստահուած գունդերով կազմել անխախտելի պատուար մը՝ ի պաշտպանութիւն Ռուսիոյ պատուոյն և փառքին, Կը յուսայի աւելի երկար ծառայել աստ, բայց ոյժերս լքանեն զիս, և այժմ կը բաժնուիմ ձեզմէ։ Խիստ և խստապահանջ պետ մ'եղայ, և ինքս ալ ծանր աշխատութիւն մը կրեցի։ Երիտասարդ Զարին ծառայեցէք նոյն հաւատարմութեամբ որով ծառայեցիք անոր որ ի Տէր հանգեաւ, և ձեր ջանքեր պիտի վարձատրուին։»

—Նոր Զարն բոտ կարի երիտասարդներու կը յանձնէ մեծ հրամանատարութիւնները։ Քիեւի կուսակալ և հրամանատար զօրավար կոմս Իկնադիեվի տեղ (չշփոթել նախկին դեսպանին հետ որոյ եղբայրն է) ուրիշ մը պիտի կարգէ ի մօտոյ, նմանապէս Վիլնայի կուսակալ-հրամանատարին տեղ։

ԱՆԳԼԻԱ.—Բարեյուսոյ Գլխոյն Վարչապետ Պ. Սեսիլ Ռոտս, որոյ Կ. Պոլիս գալը ծանուցինք, նոյն անձն է որոյ վրայ Քաղաքականներուն մէջ յաճախ խօսած ենք իբրեւ «Ափրիկէի Նաբոլէոնը»։ Հնդկաստանի բրիտանեան Տէրութիւնը կազմակերպող անուանի Անգլիացիներուն պէս, ինքն ալ Ափրիկէի հարաւային կիսուն մէջ բրիտանեան Տէրութիւնը կազմակերպել ձեռնարկած է և արդէն այնպիսի արդիւնքներ ձեռք բերած որ ամեն գաղթային Տէրութիւնք Անգլիոյ կը նախանձին այս ճշմարտապէս մեծ մարդը։ Հարազատ զաւակ մ'է Ալպիոնի, պաղարիւն, խորախորհուրդ, յանդուգն և հաստատամիտ։ Իւր օրով Անգլիոյ Տէրութեան վրայ աւելցան այնպիսի լայնածաւալ երկիրներ որոց քով եւրոպեան Տէրութիւնք մէկ մէկ նահանգի մեծութիւն ունին միայն։ Պ. Սեսիլ Ռոտսն էր նաեւ որ վերջին անգամ Մաթաբելեաններուն ընդարձակ երկիրը միացուց Բարեյուսոյ երկրին հետ, ու ո՛չ միայն վարչապետ այլ և Հարաւային Ափրիկէն շահագործող անգլ. մեծ ընկերութեանց ոմանց նախագահ ըլլալով, անձնապէս ալ շահ ունի բրիտանեան տիրապետութիւնն ընդարձակելու և նիւթապէս շահաւոր ընծայելու Ափրիկէի մէջ։

Պ. ՈՒԻԼԵԱՄ ՄԱՔ ԻՒՈՒԱՆ, Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովոյն ամենահարուստ անդամը (տարեկան 90,000 անգլ. ոսկի եկամուտ ունի միայն), որ ազատական կուսակցութեան անդամ եղած է միշտ, Լորտերու Ժողովոյն խնդրոյն վրայ անհամաձայն կը գտնուի իւր կուսակցութեան հետ։ 1827ին ծնեալ, նաւաստիի մը որդի, գլխաւոր անդամն է Մաք Իւուան և Ընկ. անուն գարեջուրի մեծ գործարանին ընկերութեան։ 1886ին և 1892ին ստուար մեծամասնութեամբ ընտրուած է երեսփոխան Էտինպուրկի կեդրոնական շրջանակին, և տեղային մեծ ազդեցութեան տէր է. զի ո՛չ միայն հարուստ այլ և բարեգործ մարդ մ'է։ Մի քանի տարի առաջ Էտինպուրկի մէջ համալսարանի շէնք մը կառուց վաթսուն հազար ոսկւոյ ծախքով, և միշտ նպաստամատոյց եղած է բարենպատակ ձեռնարկներու։ Ազատականք չգիտեն թէ ինչ պէտք է ընեն այս անկախ անդամին։ Ո՛չ կրնան ընտրել զայն, ո՛չ ալ կարող են քուէներն զլանալ. զի թշնամին քաջարթուն է Սկովտիոյ ստանին մէջ։

ՕՔՍՖՈՐՏԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻՆ մէջ, հանգուցեալ Ֆրուտի տեղ, Արդի Պատմութեան դասախօս կարգեցաւ Պ. Ֆրետերիք Եորք Փաուըլ, որ գրած է «Անգլիոյ Պատմութիւնը Նորմանեան երկրակալութենէն առաջ»,—«Մեծն Ալֆրէտ»,—«Աշխարհակալ Գուլիելմոս»,—«Հին գրոյց Պատմութեան Անգլիոյ» անուն գիրքերը։ Բայց ընդհանրապէս այս պաշտօնին աւելի յարմար կը սեպուէր Պ. Կարտիներ, որ գրած է աւելի հանգամանաւոր գործ մը՝ «Պատմութիւն Անգլիոյ ԺԷ դարուն մէջ», և որ, Պ. Լէքիի հետ, ողջ մնացեալ ամենէն նշանաւոր ներկայացուցիչն է պատմիչներու նոր դպրոցին։

ՍՏԻՎԸՆՍԸՆ վիպասանին մահուան պարագայք մանրամասնօրէն նկարագրուած են Սան Ֆրանչիսքոյէ Դեկտ. 23 թուակիր անգլ. լրագրոյ ուղղուած հեռագրի մը մէջ։

Տնտեսական նորեր

ՄԱՏԱԿԱՍԱՐԻ ՈՍԿԵՀԱՆՔԵՐԸ

Մատակասար զինու զօրութեամբ թէ դաշնաւորութեամբ անցնի Ֆրանսայի, մեծ շահագիտութիւն կը ստանայ կղզւոյն ոսկեհանքերուն վրայ, որք առատ են։ Այս պահու ոսկեհանքերու մեծ կարեւորութիւն կը տրուի սեղանաւորական աշխարհին մէջ։ Աւելորդ դրամագլուխներն այս շահագործութեան կը յատկանան եւս քան զեւս։ Այս բանիս Լոնտոնի մէջ սկսան, բայց հիմա Փարիզ, Պերլին և Նիւ-Եորք նոյն «ոսկեպաշտ» եռանդէն բռնուած են։ Ժամանակ մը Թրանսվաալի հանքերն էին. բայց հիմա կ'ըսուի թէ Մատակասարի ոսկեհանքերն ևս առաւել պիտի ըլլան շատ մը փոխատուութիւններու և պարտամուրհակներու, ոգեւորելով սեղանաւորական հրապարակը։ Ֆրանսացիք կարծուածին չափ գաղափարական մարդիկ չեն։ Գործնական հաշիւ մ'ունին արշաւանք մ'ընելով ի Մատակասար։—Ոսկեհանքերուն շահագործումն իրենց վերապահել կ'ուզեն։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

Անցեալներն Աքսէլի մէջ Թարգմանուած էր Թ...ի մէկ յօդուածը Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովոյն մատուցուած ծրագրի մը վրայ, որոյ նպատակն է աւելի խիստ հսկողութիւն մը հաստատել ապահովագրական ընկերութեանց վրայ։ Այն յօդուածով ճշդուած էր նաեւ թէ այսպիսի ծրագրի չեն կարօտիր Ֆրանսայի մէջ գտնուող հինգ կամ վեց ապահովագրական մեծ ընկերութիւնք, որք իրենց կէս դարու կամ ամբողջ դարու մը գոյութեամբ և ցայսվայր պարկեշտ գործունէութեամբ ամեն վստահութիւն ներշնչած են. բայց թէ այս չի կրնար բսուիլ նոյն կարգի ընկերութեանց մեծագոյն մասին համար որք ամեն տարի կը կազմուին ու կը քայքայուին Ֆրանսայի մէջ, ուպէս ուրիշ երկիրներու մէջ։ Վերջապէս, յիշուած էր թէ այն հինգ կամ վեց գլխաւոր ընկերութեանց մին է Իւնիօն Փարիզի։ Այս օրերս մեր ձեռքն անցած ըլլալով այս Ընկերութեան տարեկան վերջին հաշիւն, հոն քանի մը թուանշաններ կը գտնենք, որք կը հաստատեն այս գնահատումն անոր վրայ։

Իրենց դրամագլուխը կամ խնայողութիւններն Ընկերութեան մը վստահող անձինք իրաւունք ունին զօրաւոր երաշխաւորութիւններ պահանջելու։ Այս երաշխաւորութիւնք են՝ Ընկերութեան դրամագլուխն, իւր գործունէութեան շրջանին մէջ աւելցուցած դրամը կամ պահեստն, և դրամագլխոյն ու պահեստներուն գործածման կերպը ճշդող կանոնագիրն, որ կառավարութենէն վաւերացուած պէտք է ըլլայ, Պետական Խորհրդոյ մէջ քննուելէ ետքն, ինչպէս և վարչական խորհրդոյն կազմութեան կերպը։

Յիշեալ հաշիւէն կը տեսնենք թէ Իւնիօն Ընկերութիւնն, որ Թուրքիոյ մէջ ևս ճիւղեր ունի և շատ գործ կ'ընէ մեր հրապարակին վրայ, իւր դրամագլխէն զատ աւելցուցած է 107 միլիոն ֆր.ի պահեստ, արդիւնք իւր շահագործութեան 65 տարիէ ի վեր։ Կարեւոր պարագայ է գիտնալ թէ Ընկերութիւնն ի՛նչ բանի յատկացուցած է իւր պահեստի գումար, այսինքն՝ ո՞ր վիճակի մէջ և դիւրաւ իրագործելի՞ է, թէ ո՛չ կասկածելի գործերու մէջ կը գտնուի։ Այս հարցման պատասխանն այն է որ Ընկերութեան պահեստը վերածուած է՝ մաս մը՝ անշարժ կալուածներու Փարիզի լաւագոյն կողմերը. մաս մը՝ ֆրանսական պետական արժեթուղթի, և մաս մ'ալ այնպիսի պարտաթուղթերու որոց տոկոսն եւս ֆրանսական կառավարութենէն երաշխաւորուած է։ Իւր 65 տարւոյ գոյութեան մէջ Ընկերութիւնն աւելի քան 68 միլիոն ֆր. վճարած է կեանքերնին ապահովագրող շատ մը յաճախորդներու ժառանգորդներուն, և հաշիւներէն կ'երեւի թէ ամեն տարի երկու միլիոն 400 հազար ֆր. կը վճարէ իբրեւ կենսաւոր եկամուտ (ռանթ վիաժէր), այսինքն՝ կարգ մը ապահովագրուած անձեր որոշեալ տարիներու ընթացքին մէջ վճարած ըլլալով ապահովագրութեան որոշեալ գումարները, կամ միանգամայն ընդ միշտ դրամագլուխ մը յանձնած ըլլալով, անոր փոխարէն իրենց մինչեւ իրենց կեանքին վերջն Ընկերութենէն կ'ընդունին տարեկան եկամուտ մը։

Գալով դրամական երաշխաւորութեանց, ասոնք ահա անոնց հաշիւը, զոր կը համառօտենք.—1. Ընկերային դրամագլուխ, բաժնի վրայ, պետական արժեթուղթի վերածեալ, Ընկերութեան կեդրոնական սնտուկին մէջ պահուած, 10 միլիոն ֆր.

2. Կալուածք.—Այս գլխուն տակ մի առ մի յիշուած են 16 կալուածներ Փարիզի մէջ, որոց շինութեան կամ գնման արժէքն է 37,209,400 ֆր. Կալուածներուն առաջինն է Ընկերութեան պաշտօնատունն, Ռիւ տը լա Փէ, թիւ 15։ Միւսներուն մեծագոյն մասն եւս Փարիզի հանրածանօթ պողոտաներու և փողոցներու մէջ կառուցուած են, և տեղւոյն ու թուովն յիշուած տարեկան տեղեկագրին մէջ։

3. Արժեթուղթք.—Ասոնց գնման արժէքն է 69 1/2 միլիոն ֆր։ Բուն պետական արժեթուղթ կայ 28,550,922 ֆր.ի, որ կը բերէ տարեկան 1,357,351 ֆր. եկամուտ։ Ապա կուգան Ֆրանսական Երկաթուղեաց պարտաթուղթք, երաշխաւորեալ ֆրանսական Պետութենէն, 27,151,511 ֆր. (73,731 հատ։) Ապա կուգան Պանք տը Ֆրանսի բաժնեթուղթեր, տեղական երկաթուղեաց պարտաթուղթեր և գանձատոմսեր 8 միլիոն 172,702 ֆր.ի։

4. Իւր ստորագրած կեանքի ապահովագրութեան մուրհակներուն վրայ Ընկերութեան տոկոսով փոխ տուած գումարներն 5,010,931 ֆր։

5. Պանք տը Ֆրանսի և Քոնդուար տ'Էսքոմթի քով և Ընկերութեան սեղանաւոր Պ. Պ. Հանրօթ և Որդւոց դրամատան մէջ և սնտուկի մէջ պատրաստ գումար 610,589 ֆրանք։

Համագումար 116,700,105 ֆր։

Ապահովագրական Ընկերութիւնք ոմանք իբրեւ երաշխաւորութեան գումար կը հաշուեն «ստանալի տարեվճարներն», այսինքն՝ կը հաշուեն թէ նոյն աւուր արժէքով ինչ կը բանէ ամբողջութիւնն այն գումարներու զորս ապահովագրեալք (Թերեւս) պիտի վճարեն ապագային մէջ, և ինչ որ կը բանէ՝ զայն իբրեւ Ընկերութեան իրական հարստութիւնը կը ցուցնեն երաշխաւորութեան գումարի հաշուոյն մէջ։ Իւնիօնի հաշուոյն մէջ այսպէս չէ։ Վճարելի գումարներն հաշուի դրուած չեն, (որովհետեւ կարելի է չվճարուին) այլ արդէն իրագործուած և շօշափելի վիճակի մէջ դրուած շահերուն գումարը միայն ցոյց տրուած է իբրեւ «իրական երաշխաւորութիւն» Ընկերութեան իւր ստորագրողներուն հանդէպ յանձն առած պարտականութիւններուն համար։

Վարչական Խորհրդին նախագահն է Պ. Ա. Տ'Էքթալ, նախկին երեսփոխան, նախկին անդամ Խնամակալաց Խորհրդին Պանք տը Ֆրանսի, պատուակալ նախագահ Հարաւային Երկաթուղեաց Ընկերութեան, և Պատուոյ Լէգէոնի հրամանատարի աստիճանակիր։ Փոխ-նախագահն է Պ. Շարլ Մալէ, հանրածանօթ Մալէ սեղանաւորական տունէն, պատուակալ նախագահ Լիոնի Երկաթուղեաց Ընկերութեան։ Միւս անդամներն են սեղանաւորական աշխարհի մէջ նմանապէս ծանօթ անուններ ունեցող տուներու տէրերը կամ ընկերները։ Մին ալ դատաւոր է, Պ. Ս. Տէրվիլէ, նախագահ առեւտրական դատարանին Սէնի (Փարիզ)։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՉԻՆ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ԵՈՔՈՀԱՄԱ, 25 դեկտ.—Ճապոնի Խորհրդարանը բացուեցաւ։ Միքատոյին ճառը կը յիշեցնէ ճապոնական զօրքերուն յաջողութիւններն և կը գովէ անոնց անընկճելի ընթացքը։ Ճապոնի յարաբերութիւնները չէզոք Տէրութեանց հետ ամեն ժամանակէ աւելի աղէկ են։ Քանի մը Տէրութեանց հետ (հիւպատոսական) դաշնագրերուն վերաքննութիւնն արդէն վերջացած է, ըստ բաղձանաց Ճապոնի. ուրիշ Տէրութեանց հետ նոյն դաշնագրերուն վերաքննութիւնը գոհացուցիչ ընթացքի մէջ է։ Իւր այսքան փառաւոր վիճակին մէջ, Ճապոն հաստատ կամք ունի քաղաքակրթութեան ճամբուն մէջ յառաջդիմելու։

ՇԱՆԿԱՅ, 26.—Ճապոն իբրեւ հաշտութեան պայման կ'առաջարկէ, ի մէջ այլոց, որ Ա. Սերտ նիզակակցութիւն մը կնքուի Չինու և Ճապոնի մէջ՝ օտար Տէրութեանց (Եւրոպիոյ և Ամերիկայի) դէմ. Բ. Ճապոնցիք ազատօրէն վաճառականութիւն ընեն Չինաստանի ամեն մասերուն հետ. Գ. Ճապոնի յանձնուի Չինու բանակին ու նաւատորմը վերակազմելու գործն։ (Այսինքն՝ Չին Ճապոնի հետ քաղաքական նիզակակցութիւն մը կազմէ, և իբրեւ երաշխաւորութիւն իւր անկեղծութեան, իւր բանակն ու նաւատորմը Ճապոնի տրամադրութեան ներքեւ դնէ։ Էքսքիւզէ տիւ փէօ։ Ծ. Խ.)

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՓԱՐԻԶ.—Անցեալ օր Երեսփ. Ժողովոյ մէջ տեղի ունեցած բանակռուին հետեւանօք, Հանրային շինութեանց նախարար Պ. Պարթու և գործաւորական կուսակցապետ Պ. Ժօրէս մենամարտեցան։ Երկուս գնդակներ փոխանակեցին, բայց ոչ որ վիրաւորուեցաւ. (ո՛չ իսկ վկայները կամ անցորդները)։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՍԵՐԲԻԱ

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Բուդուզով ռուս զօրավարն հոս եկաւ, և մեծարանօք ընդունուելով, ներկայացաւ Աղեքսանդր Թագաւորին, որուն ի պաշտօնէ ծանոյց Նիքոլա Բ.ի գահակալութիւնը։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ Գ.

ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Զարն Աղեքսանդր Գ.ի յիշատակարանը կանգնելու պաշտօն ունեցող մասնախմբին նախագահ կարգեց իւր հօրեղբայրը՝ Սերգէյ Աղեքսանդրովիչ մեծ դուքսը։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼԵՀԱՍՏԱՆ

ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Հրատարակեցաւ կայսերական հրովարտակ, որով Պերլինի դեսպան կոմս Շուվալով կը կարգուի կուսակալ ու զինուորական հրամանատար Վարշաւայի եւ Վիստուլայի։

ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱՅԻՆ ՈՏԻՆ ԿՈՏՐԵՑԱՒ

ԳԱՀԻՐԷ.—Նախարարապետ Նուպար փաշա պտոյտի մը միջոցին սահելով ինկաւ և ոտքը կոտրեցաւ։

ԳՈՒԼԻԵԼՄ ԿԱՅՍՐ

ՀՌՈՄ.—Վիլհէլմ կայսր 10,000 մարք ղրկեց ի նպաստ երկրաշարժէ վնասելոց։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՉԻՆ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ԵՈՔՈՀԱՄԱ, 26 Դեկտ.—Ճապոնցիք Հայ-Չէնկի ճակատամարտին մէջ կորսնցին երկու սպայ և յիսուն երկու զինուոր մեռած. 365 սպայ և զինուոր վիրաւորուած։ Քորէայի կառավարութիւնն որոշեց Ճապոնէ փոխ առնուլ հինգ միլիոն ֆրանք և տասնեւհինգ միլիոն ֆրանքի պարտատոմս հանել։ Քորէայի մէջ Թոնղաք ցեղը գրաւեց Հայջի քաղաքն և իրենց պետերէն մէկը կառավարիչ կարգեց, և երկրին հարաւակողմն ուրիշ երեք քաղաք կրակի տուաւ։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԱՅՐ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ

ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ 27,—Մայր կայսրուհւոյն ի Կովկասիա ուղեւորութիւնն յետաձգուեցաւ։

ՏԱԳՆԱՊ Ի ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

ՓԵՇԴ.—Տօքթ. Վէքէրլէ ծանոյց իւր կուսակցութեան ժողովոյն մէջ թէ նախարարութիւնը չվայելելով թագաւորին կատարեալ վստահութիւնը, հրաժարական տուած է, որ ընդունուեցաւ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 27.—Արտաքին գործոց նախարար Պ. Հանոթօ տկարութեան պատճառաւ Քան կ'երթայ. Պ. Տիւփիւի առժամապէս պիտի վարէ արտաքին գործերը։

—Ռէփիւպլիքէն լրագրին տնօրէն Պ. Միրման ձերբակալուեցաւ՝ ապառնալիքով դրամ շորթելու գործին առթիւ։

—Նստաշրջանը փակուեցաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Այսօրուան ժողովը, որ հրաւիրուած էր Վարչութեան կրկին ժողովոյ ընտրութիւն կատարելու, գումարուեցաւ ժամ 6½ին, ի Մայր Եկեղեցի Պատրիարքական Տեղապահ Գեր. Հմայեակ Սրբազանի նախագահութեամբ և ատենադպրութեամբ Վսեմ. Գաբրիէլ էֆէնտի Նորատունկեանի։ Ներկայ ժողովականաց թիւն էր 59։

Նախագահ Սրբազանն աղօթքով բանալով ատեանը, բանախօսութիւն մը արտասանեց որով կը յայտնէր թէ նախորդ Նիստի բուռն գումարումն ու կանոնաւոր գործունէութիւնն ընդհանուր գոհունակութեան պատճառ է, և հրաւիրեց ժողովականները լաւագոյն տարրերով կազմել Կրօնական ու Քաղաքական Ժողովներն ի բարւոք մատակարարութիւն Պատրիարքարանի գործոց։ Այս առթիւ, Ն. Գերապատուութիւն խնդրեց որ իրեն քուէ չի տրուի Կրօնական Ժողովոյ անդամակցութեան համար, վասն զի անձնական տկարութեան պատճառաւ չի պիտի կրնայ պաշտօն ընդունիլ։

Գեր. Տեղապահ Հօր բանախօսութենէն ետք, Ատենապետ էֆէնտի ծանուցանելէ յետոյ հիւանդութեան պատճառաւ բացակայ գտնուող երեք ժողովականաց անունները, հրաւիրեց ժողովը նախ և առաջ ձեռնարկել Կրօնական Ժողովոյ ընտրութեան։

Համագումար ժողովոյ պատրաստած ընտրելեաց եռապատիկ ցանկն ու տեղեկագիրը կարդացուելէ ետք, ժողովն անցաւ քուէարկութեան։

Քուէհամարի քննիչ նշանակուեցան
Տ. Վահան Ծ. Վ. Յակոբեան
» Յովհաննէս Վ. Արշարունի
» Յովհաննէս Ա. Ք. Մկրեան
Յովհաննէս էֆ. Պոյաճեան
Պարգեւ էֆ. Փափազեան
Մկրտիչ էֆ. Մելիքեան

Քուէարկութիւնն ու քուէհամարը կատարուելով հետեւեալ արդիւնքը տրուեց.

Թիւ քուէարկուաց 59

		Քուէ
1.	Տ. Գէորգ Ծ. Վ. Երէցեան	54
2.	» Սահակ Ա. Ք. Տէր Սարգսեան	52
3.	» Հմայեակ եպիսկ. Դիմաքսեան	51
4.	» Խորէն Ա. Ք. Փէհլիվանեան	46
5.	» Գրիգորիս եպիսկ. Ալէաթճեան	42
6.	» Միքայէլ Ա. Ք. Աչճեան	39
7.	» Յակոբ Ծ. Վ. Աշոտ	38
8.	» Արիստակէս Ք. Մամբրէեան	36
9.	» Յովհաննէս Ա. Ք. Մկրեան	32

Այս ինը եկեղեցականներն հռչակուեցան անդամ Կրօնական Ժողովոյ. իսկ միացեալ հինգին ընտրութիւնը համեմատական միայն 10 ընտրելներու վրայ որոնք առաւելագոյն քուէ ստացած են։

Համեմատական քուէարկութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ ուրբաթ, ի Պատրիարքարան՝ ուր ժողովականք գրաւորապէս պիտի ղրկեն իրենց քուէները։

Ժամը 8½ին էր երբ ժողովը ձեռնարկեց Քաղաքական Ժողովոյ ընտրութեան։

Այս ընտրութեան արդիւնքը ինչպէս նաեւ այսօրուան նիստին մանրամասն համառօտութիւնը վաղուան թուով։

Ամեն. Տ. Մատթէոս Ս. Պատրիարք Հայրն բոլորովին ապաքինած է։

Ն. Ամենապատուութիւն առաջին անգամ ըլլալով երէկ իւր բնակարանէն դուրս ելաւ և Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցին գնաց։

Արմաշու Դպրեվանուց տեսուչ Արժ. Եղիշէ Ծ. վարդապետ Դուրեան, որ ձեռնադրուած է Նորընտիր Պատրիարք Ամեն. Տ. Մատթէոս Սրբազանէն, մայրաքաղաքս եկած է Ն. Ամենապատուութիւնը շնորհաւորելու ի դիմաց Արմաշի միաբանութեան։

Ինչպէս յայտնի է, Կ. Պոլսոյ Պատրիարքը նախագահն է Դպրեվանքին խնամակալութեան։

Գայսէրիի Գեր. Առաջնորդը տեղեկագրած է ի Պատրիարքարան թէ Թալասցի Կարապետ էֆէնտի Խուպէսէրեան երեք հազար ոսկւոյ գումար մը կտակած է, որուն հասոյթը՝ տարեկան հարիւր քսան ոսկի պիտի յատկանայ ազգային բարենպատակ հաստատութեանց։

Պատրիարքական Գեր. Տեղապահն օրհնութեան գիր մը ուղղեց Կարապետ էֆէնտի Խուպէսէրեանի։

Զանազան լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.—Պաթումի օսմանեան փոխ-հիւպատոս և քանչլէր անուանեցաւ Սելանիկի կուսակալութեան թարգման Ահմէտ Քեամիլ պէյ, որ կատարեց օրինական երդումը։

Ֆերիգութեան աստիճան տրուեցաւ կայս. Թիկնապահ Միրլիվա Իսմայիլ փաշայի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԸՆԿՈՒՑՄՈՒՆՔ.—Ռուսիոյ Վեհ. կայսեր աւագ թիկնապահ զօրավար կոմս Մուսին Բուշքին, որ մայրաքաղաքս եկած է Վեհ. Սուլթանին յանձնելու Նիքոլա Բ. կայսեր գահակալութիւնը ծանուցանող գիրն, երէկ ժամ 8½ին ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտօֆի առաջնորդութեամբ ու իւր հետեւորդաց հետ կայս. պալատ գնաց և պաշտօնական կերպով Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ։

* * *

Վեհ. Սուլթանին բարձր նախագահութեամբ Քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ կազմեալ արկածելոց նպաստամատոյց յանձնաժողովը մինչեւ երէկ հետեւեալ գումարները գանձած է ի նպաստ երկրաշարժէն արկածելոց.

	Ղրշ. Փր.
Գումար նախորդ ցուցակի	8,213,297.11
Փոնիայէն իններորդ անգամ	32,400
Զօր գաւառէն երկրորդ անգամ	21,052.20
Երթօղրուլ գաւառէն ու չըրջիւկայներէն	11,566.20
Պիթլիսի Պուլանըք գաւառէն	4,980
Ի Պերլին Նուվօ Թէաթրի մէջ տուած ներկայացման մը հասոյթէն	2,372
Խաժ Մաչա ու որդիք	216
Թագւոր էֆ. Հալաճեան	540
Մէհմէտ Պարտէ էֆէնտի	540
Զալուչ օղլը էֆէնտի	324
Փօղոս Ֆրէնկեան էֆէնտի	108
Գումար	8,287,399.11

* * *

Նոյն յանձնաժողովը 104,812 ղրուշ բաշխած է Թաղապետութեան Ա. շրջանակին մէջ գտնուող այն կարօտելոց, որք երկրաշարժէն վնասուած էին։ Մինչեւ հիմայ բաշխուած նպաստներու գումարն հասած է 5,229,728 ղրուշի։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ.—Բարձր. Մեծ Եպարքոսն և Արտաքին գործոց նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշա երէկ կայս. պալատ երթալով, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ, Ն. Կ. Վեհափառութեան ներկայանալու պատիւն ունեցան և կայս. ինչ ինչ հրատէներ ստանալէ յետոյ Բ. Դուռ դարձին։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.—Ռումանական դեսպան Պ. Միթիլինէօ երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Յարութիւն փաշայի հետ։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքական Տեղապահ Գեր. Տ. Նաթանայէլ երէկ Ադլիյէի պաշտօնատունն երթալով տեսակցեցաւ Դատական ու կրօնական գործոց նախարար Վսեմ. Րիզա փաշայի հետ։

—Յունաց Պատրիարքին ընտրութեան ժողովին համար [illegible] անդամ կարգուած է Բարազօղլը Եուվանաքի էֆէնտի և Սէրեզէն՝ Տօքթ. Աղեքսանդր Մէյլարինօս։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐ Պ. Քոսթանթէն Վլաստօ՝ կայս. իրատէի մը համաձայն՝ անդամ կարգուած է արկածելոց նպաստամատոյց յանձնաժողովին։

ՌՈՒՍ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Զօրավար Մուսին Բուշքին նոյն օրը ռուսական դեսպանատունն երթալով այցելութիւն տուաւ դեսպան Պ. Նէլիտօֆի և իրիկուան հոն ճաշեց։ Սեղանին ներկայ գտնուեցան Պ. ու Տիկին Նէլիտօֆ, դեսպանատան պաշտօնեայք և զօրավարին հետեւորդք։

Զօրավար Մուսին Բուշքին մինչեւ յառաջիկայ երեքշաբթի օր մայրաքաղաքս պիտի մնայ և յետոյ Աթէնք պիտի երթայ՝ Եօրկիոս թագաւորին ծանուցանելու Նիքոլա Բ. կայսեր գահակալութիւնը։

Ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտօֆ երէկ իրիկուն հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ զօրավարին և հետեւորդացը։

Երէկ իրիկուն զօրավարն, հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի և հետեւորդացը հետ պալատական կառքերով Պոլսոյ կողմն անցաւ և նշանաւոր վայրերն այցելեց։

ԿԵՂԾՄԱՇԿ.—Կայս. իրատէ մը հրամայուած է անմիջապէս ձեռնարկել կառուցման այն հիւանդանոցին, ուր կեղծմաշկին դէմ շիճաբուժ կիրառումը պիտի փորձուի։ Այդ հիւանդանոցը պիտի կառուցուի ի Տէմիրքաբու բժշկական վարժարանի բուսաբանական պարտէզին մէջ։ Շինութիւնը՝ 130,000 ղրուշի յանձն առած է ճարտարապետ Պ. Ճէրպաքօֆ։

ՀԱՄԻՏԻՅԷ ՀԵԾԵԼԱԶՕՐՔԸ.—[illegible] կ'իմանանք թէ կայս. Իրատէի մը համաձայն, Դ. զօրաբանակի շրջանակին մէջ Համիտիյէի հեծելազօրաց հինգ նոր գունդեր ևս աւելցուած են։

ՊԱՎԻԵՐԱՅԻ արքայական գերդաստանի [illegible] պատուանշանին մեծ խաչը նուիրուած է կայս. Թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշայի։

ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՅԻՆ վերաշինութեան նուագուրդն երէկ շարունակուեցաւ։ Պ. Լաշէզ և Պ. Սովածօ փոխադարձաբար զեղչեր ըրին և վերջապէս երկու հարիւր քսան դրուշի միայ Պ. Սօվաժի վրայ։ Հետեւաբար նուագուրդը փակուեցաւ։

ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐ. — Հնդիկ մահարաճան, որ չորեքշաբթի օրը մայրաքաղաքս եկաւ, Մահարաջաի վեհապետն է, որուն մայրաքաղաքն է Պատալա եւ որ կը պարունակէ երկուքուկէս միլիոն բնակիչ։ Ն. Բարձրութեան կ'ընկերանան կինը և բազմաթիւ հետեւորդներ։

Մայրաքաղաքս եկած է նաեւ Բարեյուսոյ Հրուանդանին նախարարապետ Պ. Սեսիլ Ճօն Ռօտս, որուն կենսագրութիւնը երկու առաջ օր հրատարակեցինք։ Իրեն կ'ընկերանայ Հարաւային Ափրիկէի անգլիական ընկերութեան վարիչ Ցորճ. Ճէմսըն, որ անցեալ գարնան այնքան մեծ գործակցութիւն ունեցաւ Մաթապելէններուն դէմ եղած յաջող արշաւանքին։

Այս երկու նշանաւոր այցելուներէն՝ մահարաճան Պոմպայ կ'երթայ, իսկ Պ. Ռօտս ու իր բարեկամները Հարաւային Ափրիկէ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ. — Օսմ. կայս. Պանքայի ընդհ. տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընթ ծրագիր մը պատրաստած է՝ Ռումէլիի երկաթուղիներու երեք գիծերու սակագնոյ ու վարչութեան միացման մասին. ասոնք են արեւելեան երկաթուղիք, Սելանիկ—Կ. Պոլսոյ միացեալ երկաթուղին և Սելանիկ—Մանաստըրի գիծը։ Մանչէսթըրի մանաւոր տեղեկութեանց նայելով, Սըր Էտկար Վինսընթի կողմէ Վիեննայ և յետոյ Փարիզի մէջ կատարուած բանակցութիւնք յաջող ճամբու մէջ են և յուսալի է որ ելքի մը յանգին ի մօտոյ։

Առաջարկուած կարգադրութիւնը, որուն մանրամասնութիւնները դեռ յայտնի չեն, սա գաղափարին վրայ կը յենու. իւրաքանչիւր ընկերութիւն պիտի պահէ իր ինքնօրինութիւնը, և օգուտ պիտի քաղէ՝ շահագործման ծախքերուն յայժ նշանակելի խնայողութենէ մը, որ պիտի զօրացունէ բաժնետէրերուն կացութիւնը։

ՀԱՅՏԱՐ-ՓԱՇԱՅԻ հիւանդանոցին շէնքին վրայ՝ կայս. Իրատէի մը համաձայն՝ եւրոպական վերջին դրութեամբ նոր բաժանումներ պիտի աւելցուին։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարարութեան կողմէ կարգեալ յանձնաժողովը, որ պաշտօն ունի կատարել Էսկիշէհրէն Քէօթանիա շինուած երկաթուղւոյ գծին առժամեայ ընդունելութիւնը, երէկ առաւօտ նոյն տեղն ուղեւորեցաւ Անատօլըի երկաթուղիով։

Յանձնաժողովին ընկերացան ընկերութեան մէկ քանի պաշտօնեայք և ճարտարագէտք։

Պ. ՊԷՌԺԷ, ֆրանսական պատուիրակ Հանրային Պարտուց վարչական ժողովին, երէկ Բարիզ ուղեւորեցաւ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի մանկաբարձութեան ուսուցիչներէն հազարապետ Պեխիմ Էօմէր պէյ՝ ի Հայտար Փաշա կառուցանելի մանկաբարձական վարժարանին ու հիւանդանոցին համար ծրագիր մը մատուցած է Ճեհինգաս բժշխանութեան։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսուչ Րաիֆ փաշայի նախագահութեամբ երէկ յանձնաժողով մը ի նիստ գումարուելով մաքսային կարեւոր գործերու վրայ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Թաղըճըլար թաղին մէջ զօրանոց մը կառուցուած է ջրհանիկի զօրաց համար։

ԳՕՍՕՎԱՅԻ Հանքի երկրաչափ Պէքիր էֆենտի միեւնոյն պաշտօնով Կիւմիւշ Հաճիքէօյ փոխադրուած և իրեն յաջորդած է այս վերջնոյն հանքի երկրաչափ Մէհմէտ Ալի էֆենտի։ Գարասի գաւառին հանքի երկրաչափ Ռուշիտ էֆենտի միեւնոյն պաշտօնով Այտընի փոխադրուած է։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը կառավարական բոլոր պաշտօնատուններն և նահանգները ղրկած է Բասըօղի նոր կանոնագրոյ տպագրեալ օրինակները։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհրդոյ որոշմամբ դրօշմաթուղթէ զերծ պիտի մնան Հասալի կոչուած այն թէզքերէները, որք կը տրուին մէկ նաւամատոյցէն միւսը փոխադրուած և արտօնութիւն ունեցող աղերու։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՃԱՄԲՈՎ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. — Յունուար ութին պիտի սկսի ուղեւորներու նոր երթեւեկութիւնը որ պիտի մրցի Պրինտիզիի ճամբուն դէմ՝ Հնդկաստանի հետ հաղորդակցութեանց համար։ Մահճաբար վակոններու միջազգային ընկերութիւնը կազմակերպած է յատուկ կառախումբ մը որ ամեն կիրակի պիտի մեկնի Օսթանտէն և բոլոր երկաթուղւոյ գծէն պիտի անցնի՝ առանց վակոն փոխելու։ Կառախումբը մայրաքաղաքս պիտի ժամանէ չորեքշաբթի կէս օրէն երկու ժամ ետք և Հնդկաստան գացող ուղեւորները պիտի կրնան իրենց ճամբան շարունակել Խտիվիէ շոգենաւով որ երկու ժամ ետքը կը մեկնի Պոլսոյ նաւահանգիստէն։ Եգիպտական ընկերութեան շոգենաւերը չպիտի հանգչին ոչ մէկ միջակայ նաւահանգիստ, այլ ուղղակի Աղեքսանդրիա պիտի երթան, 48-52 ժամուան մէջ։ Այս կարգադրութիւնը, որուն շնորհիւ Լոնտոնէն Աղեքսանդրիա հինգ օրէն պիտի երթուի, ուղեւորներուն կ'ընծայէ ամեն փափագելի հանգիստ ու պերճանք։

ԱՎԵԼԱՆ ԾՈՎԱԿԱԼ. — Երէկ առտու Ավելան ծովակալը, որ նախընթաց օր մայրաքաղաքս ժամանեց իր կնոջ ու զաւկներուն հետ, ընկերակցութեամբ ռուսական դեսպանատան թարգման Պ. Մայքովի, այցելեց Թօփ-Գաբու պալատը և Պոլսոյ ուրիշ նշանաւոր շէնքերը։ Ծովակալն ու իր ընտանիքը ռուսական շոգենաւով Օտեսա ուղեւորեցան երէկ իրիկուն։

ԻԶՄԻՐԻ ՀՐԴԵՀՆԵՐԸ. — Իզմիրի լրագիր մը խօսելով նոյն քաղաքին մէջ այս օրերս հրդեհներու յաճախութեան վրայ, կըսէ թէ ամսոյս 4ի հրդեհը՝ Իզմիրի ապահովագրական ընկերութիւններուն 1891 յունուար 1էն ի վեր կրած վնասները 65,750 ոսկիի կը բարձրացունէ։ Անցեալ տարի նոյն շրջանին մէջ 17,000 ոսկի եղած էր վնասը, իսկ նախորդ տարին 36,000 ոսկի։

ԹՐԻԷՍԹԷՆ եկող շոգենաւ մը երէկ մայրաքաղաքս բերաւ 216 սնտուկ Մաւզերեան հրացաններ, որք Թնդանօթարանին յանձնուեցան։

ԱՆՏԱՌԱՑ, հանքաց և երկրագործութեան նախարարութեան երկրաչափ Պ. Վայս, որ Արշիպեղագոսի կղզեաց, Գոնիայի և Այտընի նահանգաց հանքերը քննելու գացած էր, իր պաշտօնն աւարտած ըլլալով մայրաքաղաքս դարձած է։

ԱՏԱՆԱՅԷՆ կը գրեն թէ Մէրսինի, Թարսուսի ու նահանգին կեդրոնին մէջ, ուր ժամանակէ մը ի վեր երաշտութիւն կը տիրէր, վերջերս առատ անձրեւներ տեղացեր են։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԱՑ Մեռեալ ծովուն շրջակայքը գտնուած ձիւթի հանքին շահագործման համար մենաշնորհ խնդրած է Հաճի Ղալիպ էֆէնտի։

ՄՈՒԼՔԻՅԷԻ վարժարանին եմլագիտութեան ուսուցիչ կարգուած է Մէարիֆի բարձրագոյն ժողովին առաջին քարտուղար Նաիլ պէյ, որ կատարած է օրինական երդումը։

ԱՅՏԸՆ-Գասապայի երկաթուղւոյն անցեալ շաբթուան հասոյթն եղած է 528,446 դրուշ։ Անցեալ տարուան նոյն շաբթուան հասոյթն էր 852,926 դրուշ։

Պ. Է. ԲՍԱԼԹԻ, որ անցեալները Իզմիրի մէջ մեռած է, չորս հարիւր ոսկի արժող իր երկու տունները նուիրած է քաղաքին յոյն վարժարանաց։

ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ 3½ ժամ հեռուն գտնուած Լանկազա գաւառակին մէջ թղթատարական կայարան մը հաստատուած է, ուր շաբաթը երկու անգամ պարզ և յանձնաբարեալ նամակներու փոխադրութիւնք պիտի կատարուին։

ԱՐԿԱԾ. — Եէնիգուլէի կողմն առջի գիշերը խաղաղորդարանի գործաւոր մը, Քօչօ անուն, վրան բաց ջրհորի մը մէջ իյնալով խեղդուեցաւ։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ հիւպատոսարանի դատարանը որոշած էր չեղեալ նկատել նոյն դեսպանատան պաշտօնեայներէն Պ. Վէրէնիի ամուսնութիւնն Օր. Քաթէրինի Եօրկիատիի հետ, որովհետեւ աղջիկը տասնըչորս տարեկան էր և պսակը գաղտնի կատարուած էր առանց Ֆէնէրի Պատրիարքարանէն արտօնութիւն առնելու։ Պ. Վէրէնիի Աթէնքի վերաքննիչ ատեանին դիմած էր։ Արդ, [illegible] կիմանայ թէ նոյն դատարանը ջնջած ըլլալով հիւպատոսարանին նախնական վճիռն, դատը վերստին տեսնելու համար յանձնած է Աթէնքի նախնական դատարանին, որ միաձայնութեամբ որոշած է վաւերացնել կատարուած պսակը։

ՁԻՒՆ. — Սօֆիայի և Պուլկարիոյ միւս կողմերուն մէջ առջի օրն առատ ձիւն տեղացած է։

Կիմանանք թէ Պ. Ե. Ցախօեան, դաշնակի վաճառական ի Բերա, իր վաճառատան մէկ մասնաճիւղը բացած է յԱղեքսանդրիա, Մէշէա (օթէլ Քոնդինէնթալին դէմը)։ Ուստի կը հրաւիրէ Մէշէայի և Եգիպտոսի ազգակիցները ինչպէս նաեւ հասարակութիւնն առհասարակ, որ բարեհաճին այցել յիշեալ վաճառատունը ուր պիտի գտնան Ֆրանսայի լաւագոյն գործարաններէն բերուած պատուական դաշնակներ, յայժ վար գիներով։

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ

Հրատարակուեցան 1, 2, 3, 4 եւ 5 թերթեր։ Վերջին թերթը կը հասնի մինչեւ **Bachelle** բառը։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ ՄԻԱՆԳԱՄԻՑ

Իւրաքանչիւր թերթը 20 փարայ

Դիմել ՊԱՂՏԱՍԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ, Պոլիս Սուլթան համամ փողոց թիւ 14

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ի նպաստ Հաստատութեանս նոյեմբեր ամսոյն թէ՛ դրամական և թէ նիւթական նուէր ընող բարերար անձանց ցուցակը.

Ընթացիկ դրամ. Բարեպաշտ Տիկին մը 1482, Լանկալըի սափրիչ բարեսէր արհեստաւորք 920⅜. Մեծ. Գէորգ էֆ. Ցովակիմեան՝ իւր վաղամեռիկ որդւոյն համար 324, Սէրվիչէն էֆ. Զագրեան տպագրիչ 240, Ոմն 216, Սեբաստացի 12 անձինք Ձեռ. Մատթէոս էֆ. Անդրէասեանի 300, Ոմն 216, Վէնեան էֆ. Գասապեան դեղագործ 200, Անդրէաս էֆ. նկարիչ՝ իւր մօր յուղարկաւորութեան առթիւ 150, Երեւում էֆ. Փափազեան 120, Գրիգոր էֆ. Ալեքսանեան 115, Մկրտիչ էֆ. Ամպարճեան 108, Վ. Ճ. էֆ. Ամպարճեան 108, Արամ էֆ. Յ. Փրնօքլեան 103, Յովհաննէս էֆ. Գ. Կիւլպէնկեան 108, Պետրոս էֆ. Ս. Խաչէրեան Ա. Պոլսոյի մատաղագրին ձեռամբ Խաչիկ էֆ. Փիրճանի 100, Գրիգոր էֆ. Մերքեան 60, Զուքուր-Չէշմէ խանի մէջ հաստատեալ գանձանակի հասոյթ 56¾, Գեր. Տ. Գաբրիէլ Ծ. վարդապետ Ճէվահիրճեան Պատրիարքական Փոխանորդ 54, Ցակոբ էֆ. Մարտիկեան ի Մեծ-Կղզի բնակեալ 54, Բարեսէր ոմն Շ. Գարահիսարցի Ձեռ. Մեծ. Սողոմոն էֆ. Յ. Օղանեան 54, Համբարձում էֆ. Վարժապետեան 54, Յովակիմ էֆ. Մինասեան 40, Տիգրան էֆ. Ցարութիւնեանի սրճարանէ հացագին 20, Բարեպաշտուհի Տիկին մը 20, Ոմն 20, գումար 5246⅛ դրուշ։

Բարեխնամ Սերովբէ էֆէնտիի ազնիւ որդիք, որպէս ամեն տարի այս տարի եւս բարեհաճած են նուիրել, 203½ օխա միս, 10½ օխա պանիր, 78 օխա բրինձ, 58 օխա բամբակ, 40 օխ. մաքարօնիա, 25 օխա իւղ, 25 օխա շաքար, 200 հատ հաւկիթ։ [illegible] բարեպաշտ ազգայինք, ջանիւք և նախաձեռնութեամբ անդւոյն Արժ. Տ. Բարթող քահանայ Թագէօսեանի, 185 օխա ձաւար։ Լանկալըի սափրիչ բարեսէր արհեստաւորք 32 հատ սփարմաչէթ մոմ։ Մեծ. Մկրտիչ էֆ. Թօքաթլեան ի Բերա իւր հաստատութեան բացման առթիւ՝ 2 կտրուած ոչխար։ Մեծ. Եավրուեան-Խասկուլեան էֆէնտիք 7 օխա թէյ, Բարեպաշտուհի տիկին մը 1 մասա ընկոյզ, 61 հատ ունքուֆա ձեռագործ, 12 զոյգ գուլպա ձեռագործ, Բարեպաշտուհի տիկին մը 159 կտոր զանազան գրեանք, 45 օխա շաքարեղէնք, Մեծ. Մարտիկ էֆ. Շիրինեան 1750 պլոկ սիկառի թուղթ, Մեծ. Ասատուր էֆ. Մ. Ցաբահամեան 176 արշըն էկրի տօքումա, Մեծ. բարեսէր ոմն 150 տրամ թիրէ, Մեծ. բարեսէր ոմն 106 հատ պատրաստ սիկառ։

Հոգաբարձութիւնս իւր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ յիշեալ նուիրատուաց՝ յանուն հարիւրաւոր պատսպարելոց։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան Ազգ. Հիւանդանոցի
ՍԻՄՈՆ Յ. ԹԱՇՃԵԱՆ

ԹԻՐԷՊՈԼԻ

ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ՎՐԱՅ

Թիրէպոլի փոքրիկ քաղաք մ'է Սեւ ծովու եզերքը, Տրապիզոնի և Կիրասոնի մէջտեղ շինուած և գաւառակ մ'է Տրապիզոնի կուսակալութեան ներքեւ։

Դիրքը լեռնային և զառիվայրի մը վրայ շինուած է, ճի՛շդ վերէն վար գլորվող ու հազիւ հազ շնչասպառ, ոտքը քարին կռթնցնելով կանգ առնողին կը նմանի։

Տուները մէկմէկու կից և իրարու վրայ շինուած, Հռովմայ ամբիթատրոններու կամ կռնակ կռնակի տուողներու նման։ Իւր գլխուն վերեւ, հիւսիսէն հարաւ ձգուած է Այանայ կոչուած կանաչագեղ բլրակն որ՝ թիկնամոր նման իւր բազկը հովանի քաղաքին վրայ կը ձգէ։ Աջ ու ձախէն, երկու գետակներ — Խարչիտ և Կէլէ-Վարա — բուլի լեռներէն խուլով գռալով կուգան կը թափին անկուշտ ծովուն արգանդը։ Իւր դիմացը կը պարզուի ծայրածաւալ Սեւ ծովը. իսկ ամբողջ քաղաքը շրջապատուած է կաղնիի կանաչիկ թփիկներով, որոց ներքեւ, զբօսաշրջիկներ հանգստութիւն և սիրային այցեր կը վայելեն։ Կլիման բարեխառն է և առողջաբար, ջուրն, այն պաղորակ և յուլայ աղբերակներու անհաւասար ջուրը, անուշ, զովարար և շատ թեթեւ է, խմէ՛ որչափ կրնաս, փորդ ուզող չըկայ հօս, սակայն ստամոքդ դատարկ ըլլալու չէ, որպէսզի խըղի-մըղի նման սանկի կոկորդէն վար։ Եւ այսպէս բնական աննման գեղեցկութիւններով օժտուած քաղաքը զմայլելի և դիտելու արժանի տեսարան մը կը պարզէ նայողի աչքին՝ ծովի հարթ մակերեւոյթին վրայէն, մանաւանդ առաւօտեան պահուն, երբ նախածագ արեւուն ոսկեփայլ ճառագայթները կը թափանցեն տուներու պատուհաններու երփներանգ ապակիներէն, կրկնելով ու բազմապատկելով բոլոր գոյները։

Բնակիչներն են Թուրք, հայ, յոյն, ասոնցմէն փոքրիկ թիւը հայը կը կազմէ, ունի 70-80 տուն. ամենն ալ, գրեթէ առհասարակ առեւտուրով կը պարապին. շատ չարքաշ են, այնպէս որ, անասելի համբերութեամբ, շաբթու մէջ երեք որոշեալ օրեր՝ քաղաքին շուրջը գտնուած երեք որոշեալ առեւտրավայրերը կ'երթան — երկուշաբթի Էսպիյէ, չորեքշաբթի Խոլքավա, ուրբաթ՝ Էլեվի — Այս գիւղաքաղաքները Թիրէպոլիէն 3-4 ժամ հեռաւորութեամբ՝ Սեւ ծովուն եզերքին վրայ շինուած են։ Ինչպէս ուրիշ ազգեր, նոյնպէս ալ Թիրէպոլիի հայն ի հարկին — երբ ծովէն կարելի չըլլայ երթալ՝ ոտքով՝ ցամաքի ճամբով պիտի երթայ «Պազարի պոյճան» շատ անգամ չալակն առած։ Այսոր պատճառն՝ իրենն մէջ՝ պաւկուսի յարմար հրապարակ մը չունենալն է, և քիչ մ'ալ անհոգութենէն՝ անկարութիւն է դարձեր իրենց։

Իրա՛ւ, թէեւ իւր բազմաթիւ օգուտներն ունի, սակայն, խոստովանինք որ քաղաքացիին համար բաւական դժուար է, բայց, ինչպէս ըսինք՝ անկարութիւն է դարձեր իրենց։ Այս ամենն չա՛տ ազնիւ յատկութիւններ. բայց բնութեամբ եռասէր ու մեծասիրտ են։ Այս անբաժնելի հիւանդութիւններ վաղուց բուն դրած են այս տեղի հայուս սրտին, հոգւոյն մէջ, կարծես թէ, լոկ իրեն համար ծնած է այն. բուն անձնական շահով կը զբաղի, և միայն իրենինը կը մտածէ, որովհետեւ իւր քսակին կը դպի, իւր շահուն կը վնասէ. քսակը լեցնելու, ինքզինքը զիրցնելու և ուրիշներու աչքեւ չիք երեւնալու համար կ'աշխատի։

(Շարունակելի)

ՏՈՔԹՈՐ Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶՈՒ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
ԵՒ ՌԱՍՏԻԼՕՆԱՅԻ ՈՍՈՒՄՆԱՐԱՆԷՆ
ԲԵՐԱ ԹԷՔԷԷ-ՊԱՃԸ ԹԱՂ. ՇՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ
ԴԻՄԱՑԸ, ԹԻՒ Ժ Տ'ԱՆՏՐԷԱ

Կը դարմանէ ամեն կարգի հիւանդութիւններ, մանաւանդ սրտից և կանանց ծննդական գործարանաց, ափրոդիտեան ախտերու, միզային հիւանդութեանց և ջղային տկարութեանց վերաբերեալները։ Հիւանդ կ'ընդունի Բշ. Դշ. Ուր. օրերը ժամ 7—10 (Ը. Թ.)։ Հինգշաբթի օրերը միեւնոյն ժամերուն ձրի։ 191 7—8

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ՏԷՄ. ԾԱՆԷԹԹՕ ՈՐԴԻՔ
Ղալաթիա, Քարաքէօյ, Եէնի-խանին էտէսը
ԱԼԵՔՍԱՆՏԷՍ ԽԱՆ ԹԻՒ 3

Տեմիթրաքի էֆէնտի Ծանէթթօ Որդիք դրամատունը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ ամենամեծ զգուշաւորութեամբ և պատշաճաւորութեամբ պիտի կատարէ ամեն հրամաններ մեր հրապարակին պորսային համար, այսինքն,

Գնում և վաճառում Օսմ. պարտաթղթերու
» » քոնսոլիտէի Ա. Բ. Գ. Դ. սէրի
» » Ռէժի
» » Օսմանիէ

Կ'ընդունի նաեւ օտար երկրէ հեռագրական հրամաններ պորսայի գործերու առանց կանխապէս նամակով համաձայնելէ յետոյ, կ'ընդունի նաեւ հրամաններ Լոնտոնի, Փարիզի, Պէրլինի և Վիեննայի հրապարակներուն համար, կանխիկ կը գնէ և կը վաճառէ ամեն արժէթուղթ, կը վճարէ կտրոններ և զանազան վիճակահանութիւններէ ելած արժէթուղթեր, Արեւել. Ռումէլիի երկաթուղեաց տարեկան վիճակահանութիւններուն համար պրոմէսներ կը ծախէ. արժէթուղթերու փոխարէն փոխատուութիւն. ձրիապէս կը տրուէ ամեն վիճակահանութեան թուղթ և կուտայ ամեն անհրաժեշտ տեղեկութիւններ։

Փափագողները կրնան դիմել դրամատան գրասենեակը, ինչպէս նաեւ օտար երկրի մէջ փափագողները կրնան նամակով համաձայնիլ։

Դիմել Ղալաթիա առ Պ. Տէմ. Ծանէթթօ Որդիք, Ալեքսանտէս խան, թիւ 3։
152 21—26

ՏՕՔ. Մ. ԷԼԻՈՒ

որ փորձառու բժիշկ մ'է, այժմ կը բնակի Իսկիւտար Պաղլար-պաշի թիւ 24։ Կը խնամէ ամեն տեսակ հիւանդութիւններ, ի մասնաւորի ներքին հիւանդութիւններ, կանանց հիւանդութիւն և ջղային խանգարումներ։ Աղքատները ձրի կը խնամէ ուրբաթ օրերը։ 176 18—36

ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ,
ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ
Բիւյիւք Ասպիտու խան, Թիւ 4. Մարքու Ճէզլար իսի,
Ստամպօլ. Ամեն օր կէս օրէն վերջը

Սոյն գրասենեակի տնօրէնն, որ երկար տարիներ Օսմ. դատարանաց մէջ զանազան պաշտօններ վարելէ յետոյ այժմ փաստաբանութեան հետեւած է, կը վարէ սոյն գրասենեակի տնօրինութիւնը։

ԿԸ ԽՄԲԱԳՐԷ Թուրք. լեզուաւ Օսմ. ամեն նախարարութեանց և մանաւորապէս դատարանաց ուղղելի ամեն կարգի և տեսակի աղերսագիր, իթիրազ, լանիա, բրօթէսթօ ինչպէս նաեւ ընկերական, առեւտրական և վաճառականական պայմանագիր, ծրագիր, մուրհակ, նամակ, յօդուած, ազդագիր և այլն։

Ընծայուած է ամեն միջոց և ձեռնհաս անձանց աշխատակցութիւնն, որոց օժանդակութեամբ կը սատանէ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ օտար լեզուներէ Կ. Պոլսոյ հիւպատոսարանաց և Պատրիարքարանաց ուղղելի դատական, առեւտրական, վաճառականական և ընկերական նմանօրինակ ամեն կարգի և տեսակի գրութեանց՝ հայ. յուն. ֆրանս. անգլ. գերմ. իտալ. սպան. եբրայեց. և պուլղ. լեզուօք։

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ յիշեալ լեզուօք խմբագրեալ նոյնօրինակ ամեն կարգի և տեսակի գրութեանց՝ որ լեզուէ որ կը պահանջուի։

ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ չփոթ եւ կնճռալից հաշուոց, Տոմարակալութեան դրութեան վերածումի անկարգ տումարաց։

Գաղտնապահութիւն, ճշդապահութիւն, երաշխաւորեալ։ 958

HTE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY

ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ ԱՆԳԼԻԱ
1852ին հիմնուած

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 3,000,000 անգլ. ոսկի
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 1,510,000 » »

Ապահովագրութիւնք ընդդէմ հրդեհի ամեն տեսակ կալուածներու վրայ, թէ քարաշէն և թէ փայտաշէն, կահերու և ապրանքներու վրայ։

Ընդհ. գործակալք ՊՈՆՏ ՍԻԼԼԸՐ և ԸՆԿ. Ղալաթիա, Բիւյիւք Թիւնէլ խան, թիւ 1
Փոխ-գործակալ
ՊԵՏՐՈՍ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ
Պոլիս, Անանիատի խան

ՀԵՆՏԵԼԱՆԻ'Ի
ՀԵՆՏԵԼԱՆԻ'Ի
ՀԵՆՏԵԼԱՆԻ'Ի

1894ի օրինակներ, Տընլօփ օդային քաուչուքներով ու անմէջ քաուչուքներով, առաջին տեսակ։

Կը գտնուի Պ. Պ. ՊՈՆՏ ՍԻԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ քով, Ղալաթիա, Բիւյիւք-Թիւնէլ խան։ Ներկայացուցիչք անգլիական գործարաններու։

Կը խնդրուի քննել և բաղդատել։ 45

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

16/28 Դեկտ. 1894

Անուանական Դրամագլուխ	Թղթոց Անուանական Գինը		Տոկոս %	Անուանք Արժեթղթոց	Թուականք	Ընթացիկ Գինք: Դոցուեցաւ երէկ երեկոյ	Ընթացիկ Գինք: Բացուեցաւ այս առաւօտ
Ա. Ո. 7,183,372	100		1	Քոնսոլիտ Սէրի A	1331	— —	65 30
» 10,241,048	100		1	» » B		— —	44 —
» 30,332,811	100		1	» » C		— —	30 30
» 43,963,396	100		1	» » D		28 12	28 11
Ֆր. 798,000,000	400		—	Ռումէլիի Երկաթուղի	1870	124 25	124 25
Ա. Ո. 4,545,000	100		4	Օսմանիէ	1890	— —	98 20
Ֆր. 185,631,180	500		4	Բրիօրիթէ	1890	— —	— —
Օ. Ո. 6,499,988	Ֆր. 500		5	Մաքսային Պարտաթուղթ	1886	— —	— —
	Անուանական	Վճարեալ					
Ա. Ո. 10,000,000	20	10		Պանք Օթոման	1363	— —	— —
Օ. Ո. 550,000	22	11		Քրէտի Ժէնէրալ Օթոման	1869	—	10 27
Ա. Ո. 600,000	10	6		Պանք տը Քոնսդանդինոբլ	1872	— —	4 13
» 600,000	10	5		Սօս. Օթ. տը Շանժ է տը Վալ.	1872	— —	5 37
Ֆր. 14,000,000	140	140		Բաժնեթուղթ. Լաւրիումի Հանքին	1878	— —	36 —
» 45,000,000	500	300		Անատոլուի (Բաժնեթուղթ	1889	— —	371 —
» 80,000,000	500	500	5	Երկաթուղիք (Պարտաթղթ.		477 —	477 50
Օ. Ո. 200,000	20	8		Թրամուէյ (Բաժնեթուղթ	1882	— —	8 40
Ֆր. 709,506	500	500	5	(Պարտաթուղթ		— —	500 —
Ֆր. 100,000,000	500	200		Օսմ. Ռէժի	1883	— —	20 35
Ա. Ո. 110,000	1.40	1.40	6	Օսմ. Սիկարէթ	1892	— —	1 87
Օ. Ո. 440,000	11	5½		Օսմ. Ապահովագրական Ընկ.	1893	— —	7 60
Ֆր. 20,000,000	500	500		Ջրի Ընկերութիւն, Տէրքոս	1832	— —	395 —

ՄԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) DԻ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	1	90
1 ամսուան համար	5	—
1 օրուան համար	—	75
Թըլլըր	—	—
Կանխիկ (Հէվալէսիզ)	—	40
ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	111	—
Փարիզ » Ֆր.	22	68¼
Վիեննա 8 օրուան Ֆիոր.	11	06¼
Պէրլին չէք Մարք.	18	—

ՄԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	3	—
1 ամսուան համար »	5	75
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 դրշ.էն	110	14
20 Ֆրանքնոց	88	04
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քրիմից	51	15
Ռուսլ Թղթադրամ	8	34
Մէճիտիյէ	108	30
Մանր արծաթ	103	—
Մէթալիք	98	—
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 27 Դեկտ.		
Քոնսոլիտ Օսմ. B Կոնվ. Ֆր.	43	75
» » C » »	28	75
D (Բացուած »	25	65
(Դոցուած »	25	65
Ռումէլիի Երկաթուղի »	124	50
Բրիօրիթէ »	479	37
Մաքսային Պարտաթուղթ »	513	75
Օսմանիէ »	447	50
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	——	—
Պանք Օթոման (անուանկ.) »	674	06
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	101	72
» » 3½% »	107	42
» Իտալական »	87	05
Քրէտի Լիոնէ »	833	75
Քրէտի Ֆոնսիէ »	922	50
Քոնդուար տ'էսքոմփ »	572	50
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	3125	—
Եգիպտական Միացեալ »	515	62
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	135
ՎԻԵՆՆԱ 27 Դեկտ.		
Ռումէլիի Երկաթուղի Ֆիորին	71	80
Օսմ. Ռէժի »	230	70
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ ի տես	124	15
« Փարիզի » »	49	22

ԼՈՆՏՈՆ 27 Դեկտ.		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	65	50
» » B »	44	—
» » C »	28	37
D (Բացուած »	25	43
(Դոցուած »	25	43
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4% (Երաշխաւորեալ.	98	50
» » 1894 3½%) Եգիպ. Հրկ.ով	102	50
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	16	81
Այտընի Երկաթուղի »	12	25
Միացեալ Եգիպտական »	102	62
Առանձնաշնորհեալ » »	——	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ »	103	43
Ռանթ Հելլենական 5% »	30	30
» » 4% »	32	52
Պուլկար. Փոխառ. 6% »	88	50
» » Նոր 6% »	101	—
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	350
ԲԵՐԼԻՆ 27 Դեկտ.		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	99	10
Ռումէլիի Երկաթուղի »	110	20
Անատոլուի Երկթղ. ¼ Պրթղթ. »	93	30
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	335
» Փարիզի » 2 ամիս	80	85
Մակեդոնիոյ Երկաթուղի	61	20

ՓԱՐԻԶ, ՓՈՔՐ ՍԱԿԱՐԱՆ 27 Դեկտ.

Օսմանեան Քոնսոլիտէ D. Սէրի	——	—
» Երկաթուղի	——	—
» Ռէժի	——	—
Մաքսային Պարտաթղթեր	——	—

Բրիօրիթէ	——	—
Պանք Օթոման	——	—
Եգիպտական Միացեալ	——	—
Ֆրանսական Ռանդ 3%	——	—

ՏՈՔԹՈՐ ՉԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

(Գում-գաբու, Պատրիարքարան փողոց
15 թիւ տունը)

Յետ բազմամեայ փորձառութեան, այժմ հաստատուած ըլլալով վերոյիշեալ թիւ տունը, մանաւոր խնամք կը դարմանէ կուրծքի, միզագործական գործարանաց և ծննդաբերական ամեն տեսակ հիւանդութիւնները, և կը կատարէ վիրաբուժական ու ծննդաբերական գործողութիւններ։

Ամեն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունը և հինգշաբթի կէս օրէ վերջ ձրի կը դարմանէ։

Նաեւ չորեքշաբթի կէս օրէ առաջ եւ շաբաթ կէս օրէ վերջ կամուրջին գլուխը Բիւշիւրեան էֆէնտիի դեղարանը հիւանդ կը դարմանէ։ 187 17—50

ԵԳԻՊՏ ՄՕՒՍԻԻ ՁԿ Ն ՕՇԱՐԱՆ

Կ. Պոլիս, 15 Յունու. 1883

Պարոնայք Սգոյ և Դոսէն,

Որմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգոյի [illegible]

[illegible]

ՏՐ. Ա. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակի

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի շահանէճէ միւպայեա օլընաճագ 2000 քիլօ բարչա ամանիի նիւհասինին միւնագասասընա պաշլանըլաճաղընտան իժայա թալիպ օլանլարըն բազար վէ չարշանպէհ կիւնլէրի Խազինէի միւշարիլէ յհաւա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

12 քեանունը էվվէլ 3—3

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Խասսա Օրտուի հիւմայունը Չինճի Ֆըրգասընա մէնսուպ Պ՛ յօղլու վէ Պապը Սէրասքէրիաէ պոլունան Նագլիյէ Թապուրը հայվանաթընտան 310 սէնէսի մայըս իպթիտաընտան 311 սէնէսի նիսանը նիհայէթինէ տէկին թէրաքիմ իթմիշ վէ իտէճէք 1 սէնէլիք կիւպրէ 70 լիրայի սամանիյէ թալիպի էօնտէսինտէ օլուպ չէհրը հալը բուճմին 19ընճը բազար իրթէսի կիւնիւ գաարը զամթըի վիրիլէճէկինտէն տալիպ օլանլարըն իս մէ պէյնլէրին թապուր միւրքէզինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 23 1—3

ՓՇՕՐ ՊՐԱՈՒ

Միւնիխ, Պավիէռ.
Հայթայթիչ Գերմանիոյ կայսր ու Բրուսիոյ թագաւոր Վիլհէլմ Բ.ի
Պաւիերայի գարեջուր, Կ. Բշօրի գարեջրատան
Աւստրիական Խորհրդական
Աւստրիոյ-հունգարիոյ թագաւոր կայսեր և Պաւիերայի իշխանակալ իշխանին։

Առաջնակարգ գարեջուր Պաւիերայի, ուրիշ ամեն գարեջուրներէն գերիվեր, բոլորովին զուտ, համեղ և զովարար ըմպելիք, ամեն եղանակներու յարմար, ճանչցուած և յանձնարարուած նշանաւոր բժիշկներու կողմէ։

Գարեջրատունը 1820ին հաստատուած է. ինք առաջինը եղաւ որ 1854ին սկսաւ գարեջուր արտածել շիշերով։

Տարեկան արտադրութիւնն է 600,000 հեկտոլիտր։ Կեդրոններ Գերմանիոյ և Զուիցերիոյ բոլոր մեծ քաղաքներուն մէջ, ի Լոնտոն, Փարիզ, Հավր, Ռուէն, Պրուսէլ, Լիէժ, Անվերս, Ամստերտամ, Հաակ, Ռոթերտամ, Միլան, Հռոմ, Վիեննա, Նիւ-Եօրք այլն։

Մրցանակ և փորձառութիւններ՝ Միւնիխի (1854), Քէօլնի (1865), Փարիզի (1867), Վիեննայի (1873), Հակէնայի (1874), Ֆիլատելֆիայի (1876), Նիւրէնպէրկի (1882, ոսկի մետալ), Ամսթերտամի (1883, ոսկի մետալ), Պրուսէլի (1888, ոսկի մետալ և պատուոյ վկայագիր), Մելպուռնի (1889, առաջնակարգ արժանեաց շքադրամ պատուոյ յիշատակութեամբ) ցուցահանդէսներէն։

Բշոր Պրաու գարեջուրը կը վաճառի հետեւեալ գարեջրատուններ.

Կապրինուս, որ կը բանեցունէ Տիմիտրի Ֆրանկօպուլօ, Բերա Մեծ-Փողոց, 312, Քոնքորտիային դէմը։

Տէմէզգրաքօբուլօ եղբարց քով, Բերա, Մեծ-Փողոց, Ռուսական դեսպանատան դէմ, թիւ 430։

Բոլոր Արեւելքի համար միակ ներկայացուցիչն և շիշով գարեջուր վաճառողն է

«Փշոր Պրաու»
Վիլհէլմ Բոլուքա
Պազար Ալման

Բերա Մեծ-Փողոց, 1388 25 51—78

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. ոսկի 1,000,000

«ՖԻՆԻՔՍ»

Հիմնուած է Լոնտրայի մէջ 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնուել առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրու-թեան ընկերութիւն մ՚է՝ որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր գրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի փոխ-սուց համար։ 53

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ՚ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մեծնորդութեամբ ստացող՝ րագրելոց, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒՐԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու ծովեզերեայ Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը ի Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ՎԱՒԵՐԱՑԵԱԼ ՑԱՏԿԱՆԻՇ

COGNAC FRANÇAIS PUR ANALYSÉ

Ֆրանսական ճշմարիտ եւ զուտ քօնիաք Պօրտօ նահանգին Ռեկունեօն Վինիքօյ եւ ժօնզաք քօրանոցներու անանուն ընկերութեանց։

ԺՕՆԶԱՔ Հիմն. է 1871 — ՊՈՐՏՕ Հիմն. է 1848

Այս Քօնիաքները որոնք ուղղակի Ֆրանսայէն կուգան, Բարիզ քաղաքին քիմիագիտական Աշխատանոցի պետ Պ. Շ. ԺԻՐԱՐԻ կողմանէ վերլուծուած են։

Իւրաքանչիւր շիշ կը կրէ մի էթիքէթ որոյ վրայ կը գտնուի իւրաքանչիւր տեսակին լուծման վկայականն որ վաւերացեալ է Ֆրանսական կառավարութեան եւ Բարիզու Օսմանեան ընդհանուր Հիւպատոսին պաշտօնական կնիքներով։

Այս ըմպելեաց արտադրութեան վայրն եւ ճշմարտապէս զուտ ըլլալն այսպէս բացարձակապէս երաշխաւորեալ լինելով, պէտք չի միայն ուրիշ գովեստներ շռայլել, ուստի կը բաւականանք հասարակութեան ծանուցանել միայն այս ընտիր ըմպելեաց յատկանիշները եւ Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին որ է մեր ընդհանուր գործակատար Պրք. Բ. ՀՈՂԱՍ եւ Ընկերութեան մթերանոցը, Պոլիս Վիթալ խան Թիւ 3։

Վերոյիշեալ ընկերութեանց տնօրէն եւ վարիչ

Մօրիս Ասնիէռ

12 շիշ պարունակող իւրաքանչիւր սընտուկ կը վաճառուի ըստ տեսակին 30. 42. 48. 60. 72. 84 եւ 90 Ֆրանքի։

Վ. ԳԱՍԱԲԵԱՆ էֆէնտիի դեղօրէից մթերանոցը. Պոլիս, Պանչէ քաբու։

Կը ծախուի նաեւ քաղքիս ուրիշ գլխաւոր դեղօրէից եւ նպարեղինաց վաճառատուները։

Շիշով վաճառում եւս փոքր ինչ տարբեր գնով։

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք 8,000,000
Պահեստի՝ դրամ	8,400,000
Տարեկան հասոյթ	19,532,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ՚ապահովագրեն մթերանոցներ և [illegible] մէջ պահուած վաճառքներ և [illegible] խիստ չափաւոր սակագնօք

894 — Միակ ընդհանուր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահչէ-Գաբու. Զնճիրլիտաշ խան. 12, 13, 14

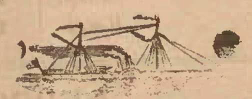

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Նըլ-Էէլ-Լայն Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ, և Օտեսայի միջև

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բաթէր	1700
Ապօլլօ	5500	Կիթանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօթօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօստօ	3000	Կրօտնօ	2200	Բուֆֆօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Պօրօտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրաւօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Համլէթ	1200	Րոմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիփսօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2400	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Գադօ	2000	Քօլփինօ	4 00	Սաֆօ	2000
Գօմօ	1700	Քօվնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	3500	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիտօ	1500	Մալմօ	1500	Թօլէտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրփիտօ	900
Տուրօ	1800	Մարչէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրաքօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էսքիմօ	1600	Մուրիլլօ	3100	Ետտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլլէթօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆայնտըս	100
Էրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճիմկօ	200
Ֆալքըն	800	Օփօրտօ	4500	Զէրօ	1 0
Ֆիտօ	700	Օթթօ	2000	Մօսքիթօ	1 0

Էճիփշըն Մօնարք	8000
Բըրշըն Մօնարք	8000
Լիտիըն Մօնարք	8100

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒՕՏ Գործակալք

39 Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

ԳՕՆԵԷԻ ԳԱՓՍՈՒԼՆԵՐԸ

CAPSULES COGNET

Անմիջական կերպով կ՚աղէկցնեն ՍԱՍՏԻԿ ՀԱՐԲՈՒԽ, ՀԻՆ և ՆՈՐ ՑՆՑՂԱՏԱՊ (ՊՌՕՆՇԻԹ)։

Կուրծքի հիւանդութեանց դէմ գործածուող դեղերուն ամենէն ազդուն է։ վաճառատեղին՝ Բարիզ, 43, Սէնթօնժ փողոց և ամէն դեղարան։

ՖԷՐՆԷԹ-ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց

Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ շքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ

Քսան տարուան յաջողութիւն Իտալիոյ, Ամերիկա, ի Հնդկաստան, Արեւելք և Եգիպտոս — Շքադրամ 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մելպուրնի և Պրիւքսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 18 3ի Վիեննայի մի ջազգային ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՖԷՐՆԷԹ-ՊՐԱՆԳԱ տաքգօտապահական ամենէն ծանօթ դեղերն է։—Շատ բժիշկներ կը յանձնարարեն երբ գիւղական գարմանական ճահճային երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՐՆԷԹ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիք, բոլոր ծանօթ դեղերէն և ամէնուն գերազանց, կ՚առնուի ամէն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր։ Ճաշէն յետոյ, ազդու մարսողական է։ կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինիի, Սէլցի ջրոյ և խահուէի հետ։

ՖԷՐՆԷԹ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ՐԷՔՔԻԱ 2218

ՌՈՒԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՈՐՓՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720 ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի 4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	» 35,000,000

Ընկերութիւնը կ՚ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամէն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ՁԵՂՋԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.

726 Պահչէ Գաբու, Մէյդանճըք սօքաք, Ուիթալ Խան.

KONIAK
MARQUE
N. MICHIOTI
PRIVILÉGIÉE
ΜΗΧΙΩΤΗ
ΕΚΤΟΣ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
COGNAC ORIENTAL
Grande Fine Champagne
HORS CONCOURS

Երեք աստղով շիշը 30 ղրուշ, — երեք աստղով ½ շիշը 15 ղրուշ։ Երկու աստղով շիշը 81 ղրուշ։ Մէկ աստղով շիշը 12։ Մասթիքա և թիւրլ օղի շիշը 12 ղրուշ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1880

Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ — Յ. ԽՍԱՖՈՒԼԵԱՆ

MARQUE DEPOSÉE

Մաքսատնէն կը ձեռնէ Օսմանեան ամեն էլեւայ աշխարհի մէջ

Թէյի գործածութեան ընդհանրանալովը, թէյի ճաշակն եւս նրբացած է, որով թէյի առեւտուրն վաճառականութենէ աւելի արուեստ մըն է, որ միայն երկարատեւ և հին փորձառութեամբ կ՚ստացուի։

Մեր տունն, որ արդէն համբաւաւոր էր բազմամեայ ընդարձակ գործառնութեամբը, այս տարի եւս իր մասնաւոր գործակալաց ձեռամբ գնած է բազմազան և խիստ մեծաքանակ ընտիր թէյեր Չինաստանի, Ճավայի, Ցէյլոնի և Հնդկաստանի գլխաւոր արտադրիչներէ. և արդէն հասած են մեզ, և հետզհետէ պիտի ստանանք թէյեր, որք գերընտիր համաէտութեամբ ամէն ճաշակի յարմար ըլլալով հանդերձ գներու անհամեմատ աժանութեամբ մեզ մատուցած առաւելութիւնք, մեր տան դէմ մրցումն անկարելի կընեն։

Մեր բազմաթիւ յաճախորդաց պահանջմանց լաւ եւս գոհացում տալու համար ընդարձակած ենք մեր մթերանոցն, ուր ամէն տեսակ ընտիր թէյեր թէ՛ սնտուկներու և թէ՛ այլ և այլ մեծութեամբ տուփերու մէջ մեծաքանակ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

Թէ՛ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց, և թէ օտար երկրաց մէջ մեր տան ցուցաւած վստահութիւնն կը քաջալերէ մեզ առաւել եւս յարիլ մեր սկզբունքին, որ է ստուգանիշ նիւթ ներել, ճոխ և գնոց մաքուր։

Մեր թէյերու առաւելութեանց ապացոյցներէն մին եւս, անոնց բազում կեղծերն հրապարակին վրայ գտնուիլն է, որոց դէմ զգուշանալու համար կը խնդրենք որ միշտ փնտռէք ՄԵՐ ՑԱՏՈՒԿ ՆՇԱՆՆ ու մեր տան հասցէն, Կ. ՍԱՎՐՈՒԵԱՆ, Յ. ԽՍԱՖՈՒԼԵԱՆ Ճէյլ պէյ խան Թիւ 10, Պահճէ-Գաբու։ 19

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՆՈՐԳԻՉ

Ամենազդու կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Ծերերը, Կանայք, տկարակազմ Տղայները և ամէն փափուկ անձինք։

Բաղկացեալ Մկանանց և Ջըղային ու Ոսկրային գրութեանց կազմութեան և զարգացման յոյժ անհրաժեշտ Նիւթերով։

TRIPLEX IN UNUM: SANITAS
VIANDE QUINA PHOSPHATES

ՔԻՆԱՅՈՎ, ՄՍԻ ՀԻՒԹ ՖՈՍՖԱ՝ ՏԸ ՇՕ

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամէն ցաւերու, փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, եւն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Ջղային ուժհատութեան ամէն վիճակներուն որոց շատեր չարաչար կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՕՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ Վիքթոր Հիւկօ փողոց 14—ԼԻՕՆ 1057

Գործակալ և միակ աւանդապահ ի Կ. Պոլիս ՕԳԻՍԹ ՃԱՔԷՆԱ Ղալաթիա, Մումհանէ, Թիւ 86. փոքրաքանակ կը վաճառուի ամէն դեղարաններու մէջ և դեղավաճառներու քով։

NORTH BRITISH RUBBER Cº LIMITED TRADE MARK EDINBURGH

ՔԱՌՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԹԻՔ)

(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄՊԱ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ՐԻՊԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

NORTH BRITISH RUBBER Cº EDINBURGH

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քառուչուէ մուճակներն, որոնք իրենց վրայ իբրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն շինուած են հոտ-ով Քէրթում։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քառուչուէ մուճակները կը գերազանցեն քսան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռ մը և արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իբրեւ նշան։ Կը վաճառուին Պոլիս և գաւառները, բոլոր քառուչուէ մուճակ վաճառողներու քով։ Իսկ կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Փոհճան Օղլու խան, Ճորճի Կիտրոյի Թիւ 13 մթերանոցը։ 127 40—45

DÉJEUNER DES DAMES

ALIMENT des Enfants et des Convalescents.

Pour remplacer le chocolat de digestion parfois difficile et le café au lait dont les *effets débilitants* sont si *nuisibles* à la santé des Dames, les Médecins recommandent le **Racahout des Arabes de Delangrenier,** aliment *très agréable* et *très nutritif* qu'ils ordonnent déjà aux enfants, aux personnes âgées ou anémiques, en un mot à tous ceux qui ont besoin de fortifiants. — *Paris, 53, Rue Vivienne, 53.*

DÉPÔT dans toutes les BONNES PHARMACIES. — *SE MÉFIER DES IMITATIONS ET CONTREFAÇONS.*

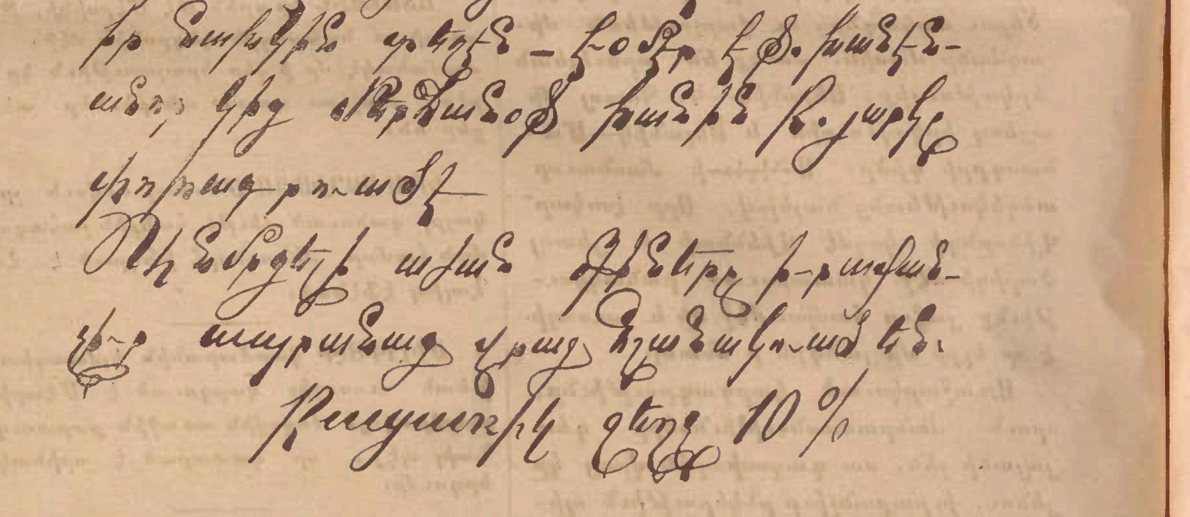

[illegible]

[illegible] 10%

ՏԻՐ. Ա. ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

Հաստատեալ 1852 — ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ — Հաստատեալ 1852

Պահչէ-Գաբու Կ. Պոլիս

Մասնագէտք առանց քաշչուէ լինելու արհեստական ակռաներ շինելու, մէկ անգամէն ամենապատշաճ ցաւած ակռաները, ոսկի, ալամինց և մետաղեայ լեցնելու, ինչպէս նաեւ կը դարմանեն բերնի և ակռայի ամէն կերպ ախտերն և կը քաշեն առանց ցաւ զգալու։

(Բացի կիրակիէ) ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 38

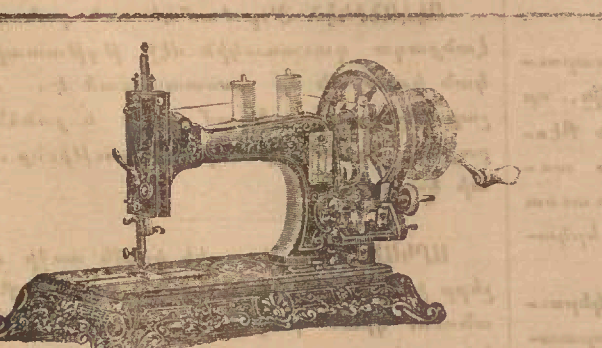

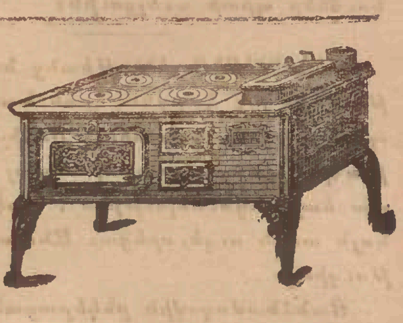

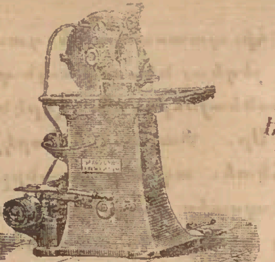

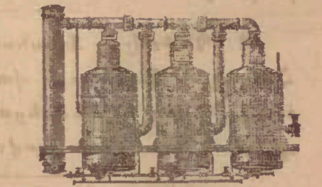

ԷՔՍԲՕՐ ՎԷՌՊԱՆՏ

ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԱՆՍԱՄՈՒՏ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

Ցուցադրութիւն մեքենաներու եւ գերմանական ճարտարագործութեան այլ նիւթերու. Ղալաթիա, Բէր. էմալ. Բազար եւ Մէհրէմէ փողոց, Թիճարէթ խան [նա կին կեդրոնատեղին Բէժի]

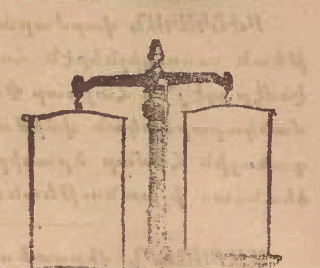

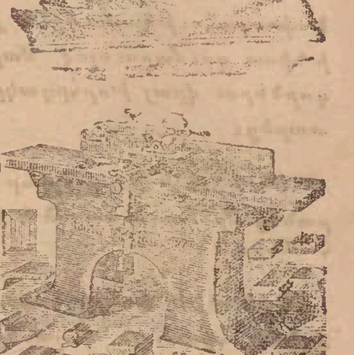

Մեծ մթերք զանազան մեր նմոյներու, որք են՝ շոգեշարժ մեքենայք, կազով ու լաւթերով շարժող մեքենայք, որոց մին շարժման կը դրուի եթէ յաճախորդն ուզէ։ Պարզ քարիւղի լամբարը մէկ ժամուան մէջ 0.4 լիտր կը սպառէ, այսինքն ժամը 15էն 20 փարայի։ Կը գտնուին նաեւ ծախարաններ, հանքային մեքենաներ, բերան բացող մեքենաներ, երկաթագործութեան, եւ մանրաբարձ պիթեղագործութեան, ոլորտագործութեան, դարբնութեան, կօպղարարութեան, տաղձագործութեան մեքենաներ, ջրհաններ, հերկագործական երբենաներ, շաղախ, գերմանական երկաթէ գերաններ, ասֆալտ, խայծղանաւոր քարգոն, խոհանոցի անօթ, կազի լամբարներ, ճեմիշի կշռոց, պիւրքլեր, կարի մեքենայ, եւն. եւն.

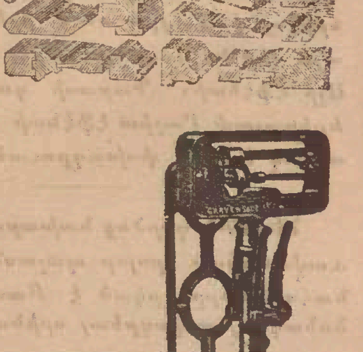

Մասնաճիւղ

ԱԹԷՆՔ, Սոֆոկլէս փողոց, 11 նախկին Պորսա Աթէնքի]

Ներքնաններ

ՅԵԼԱՆԻԿ, Թօփհանէ ճամ, ՊԻՐԷՅՈՍ, Բլիւտոնի փող.

Գործակալութիւնք

ՍԵԼԱՆԻԿ ԻԶՄԻՐ | ՄԵՐՍԻՆ ՀԱԼԷՊ | ՊԷՅՐՈՒԹ ԴԱՄԱՍԿՈՍ | ՔԱՒՖԱ ԵԱՖԱ

Կորֆու, Զանդա, Բադրաս, Քալամադա, Շիր ա, Վօլօ, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ։

EMULSION SCOTT

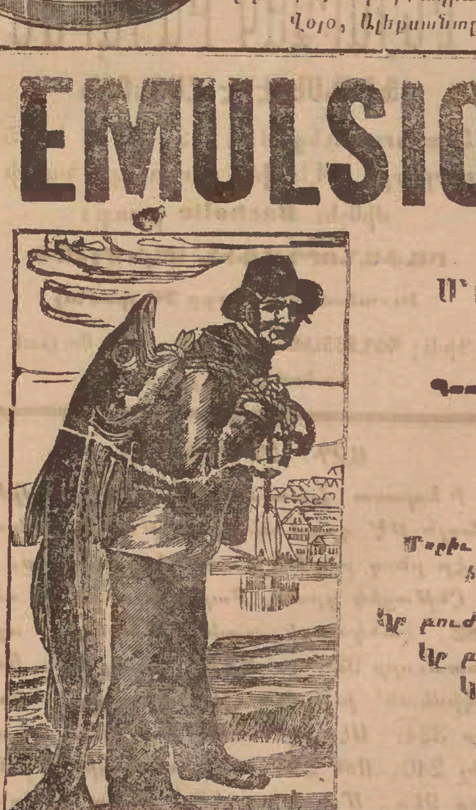

(ՍԳՈՏԻ ՕՃԱՌԵԱՔ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԺՈՒՏ ԻՒՂ

Իփոֆոսֆիթ կրի և սոտայի

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նեւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորու ձկան հում իւղէ բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիփոֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը

Կը բուժէ անարիւնութիւնը

Կը բուժէ խոյլերը

Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները

Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը

Կը բուժէ մանկանց ճողածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի բոլոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Մեծաքանակ վաճառք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՆՆԷՐ ԵՒ ՀԱՅՐԷԼ